

Rapportage van de Politieke Sekswijzer

Maart 2021

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	3
2. Methode	3
3. Uitkomsten	3
4. Tabellen	5
Bijlage 1	12
Overzicht stellingen Politieke Sekswijzer en uitleg	
Bijlage 2	17
Overzicht reactie politieke partijen op de stellingen	
Bijlage 3	19
Reacties en uitleg van politieke partijen op de stellingen	

1. Aanleiding

Welke politieke partij past het beste bij jouw opvattingen over seksuele en reproductieve gezondheid en rechten? In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2021 konden kiezers dit ontdekken door de Politieke Sekswijzer in te vullen. Door 15 stellingen met eens of oneens te beantwoorden, vergeleken zij hun standpunten met die van de deelnemende politieke partijen.

De Politieke Sekswijzer is een initiatief van Rutgers, Aidsfonds - Soa Aids Nederland, Amref Flying Doctors en CHOICE for Youth and Sexuality. Zij willen hiermee voornamelijk onder jongeren bewustzijn creëren over de vrijheden en rechten op het gebied van seks en relaties en de invloed van de politiek daarop. Hierbij gaat het niet alleen om de situatie in Nederland, maar ook elders in de wereld.

Daarnaast zorgde de Politieke Sekswijzer ervoor dat politieke partijen zich hebben uitgesproken over deze onderwerpen. De volgende politieke partijen namen deel aan dit initiatief door hun standpunt te geven per stelling: VVD, CDA, D66, GroenLinks, SP, PvdA, ChristenUnie, SGP, PvdD, 50PLUS en BIJ¹.

2. Methode

De initiatiefnemers van de Politieke Sekswijzer hebben de 15 stellingen (zie bijlage 1) gekozen op basis van politieke relevantie, de verkiezingsprogramma's en wetenschappelijke literatuur. De reacties van de deelnemende politieke partijen op de stellingen staan in bijlage 2.

De Politieke Sekswijzer heeft 5 weken online gestaan van 12 februari 2021 tot en met 17 maart 2021². In totaal is deze 57.321 keer ingevuld. Hiervan hebben 40.549 mensen toestemming gegeven om hun antwoorden te gebruiken voor verdere analyse.

18.964 deelnemers hebben hun geslacht of genderidentiteit ingevuld. Deze groep bestond uit 9164 vrouwen, 9023 mannen en 777 personen met een andere genderidentiteit. Van 17.095 mensen is de leeftijd bekend. Deze varieert van 12 tot 92 jaar en is gemiddeld 31 jaar. Het verschilt per stelling hoeveel mensen deze hebben beantwoord, omdat sommige deelnemers stellingen hebben overgeslagen. In de tabellen staat bij elke stelling hoeveel mensen deze hebben ingevuld.

De analyses zijn uitgevoerd op basis van de gegevens van de mensen die toestemming hebben gegeven voor het gebruik hiervan. Het gaat hierbij om een niet-representatieve steekproef die een indicatie geeft van hoe mensen de Politieke Sekswijzer hebben ingevuld en hoe zij denken over de onderwerpen die aan bod komen.

3. Uitkomsten

Ruim 57.000 mensen hebben de Politieke Sekswijzer ingevuld. Hieruit blijkt grote belangstelling onder kiezers voor de opvattingen van politieke partijen over seks, relaties, gezondheid en seksuele- en genderrechten. De deelnemers zijn veelal gelijkgestemd over de stellingen. Opvallend is het verschil in opvattingen tussen mannen en vrouwen. In veel gevallen ligt het percentage vrouwen dat het eens is met een stelling hoger dan het percentage mannen. Vrouwen zijn vaker dan mannen van mening dat de overheid zich moet inzetten voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, zowel nationaal als internationaal.

---

1 Alle politieke partijen die op 6 januari minimaal 1 zetel hadden in de Peilingwijzer zijn uitgenodigd om deel te nemen aan de Politieke Sekswijzer. PVV, Forum voor Democratie en DENK hebben geen gebruik gemaakt van deze uitnodiging.

2 De Politieke Sekswijzer vind je hier [Politieke Sekswijzer - dé stemwijzer over seks](#)

Uitkomsten stellingen over nationale onderwerpen

De volgende stellingen krijgen steun van een zeer grote meerderheid van de deelnemers aan de Politieke Sekswijzer:

- 95,2% is het eens met de stelling dat alle scholen aandacht moeten besteden aan de positieve kanten van seks, relaties en liefde (stelling 12). Alle deelnemende politieke partijen onderschrijven deze stelling.
- 92,7% is het eens met de stelling dat er een nationaal actieplan moet komen voor de preventie van seksueel geweld (stelling 2). Ook alle deelnemende politieke partijen zijn het hiermee eens.
- Moeten sekswerkers dezelfde rechten hebben als andere werkenden (stelling 14)? 92,1% is het hiermee eens. Onder politieke partijen is hierover meer verdeeldheid. VVD, D66, GroenLinks, SP, PvdD, 50PLUS en BIJ1 zijn het hiermee eens. Dat geldt niet voor CDA, PvdA, ChristenUnie en SGP.
- 88,8% wil dat anticonceptie ook volledig wordt vergoed na je 21e. D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, SP, PvdD, 50PLUS en BIJ1 zijn het eens met deze stelling, in tegenstelling tot VVD, CDA en SGP.
- 79,9% vindt dat het laten testen op hiv en soa altijd gratis moet zijn. D66, GroenLinks, PvdA, SGP, SP, PvdD, 50PLUS en BIJ1 zijn het eens met deze stelling. VVD, CDA en ChristenUnie zijn het hiermee oneens.
- 89,6% vindt dat homogenizing en conversietherapie verboden moet worden. Op de SGP na zijn alle deelnemende politieke partijen het eens met deze stelling.

Veel minder steun is er voor de stelling dat de hiv-preventiepil (PrEP) voor iedereen gratis moet zijn (stelling 5). 90,4% van de invullers is het hiermee oneens. Dit is opmerkelijk aangezien er wel grote steun is voor gratis testen en anticonceptie. Wellicht speelt de onbekendheid van PrEP hierbij een rol en/of komt het doordat mensen hiv in Nederland niet meer ervaren als een groot probleem. Ook de politieke partijen zijn verdeeld over deze stelling. GroenLinks, PvdA, SP, PvdD en BIJ1 zijn voorstander van gratis PrEP. VVD, CDA, D66, ChristenUnie, SGP en 50PLUS wijzen het af.

Ook over de stelling dat de verplichte bedenktijd van 5 dagen voor abortus moet vervallen (stelling 3), lopen de meningen uiteen. 53,8% van de deelnemers aan de Politieke Sekswijzer is het hiermee eens. Onder de politieke partijen is er eveneens geen consensus. VVD, D66, GroenLinks, PvdA, PvdD, 50PLUS en BIJ1 zijn het eens met deze stelling. CDA, ChristenUnie, SGP en SP zijn het hiermee oneens.

Uitkomsten stellingen over internationale onderwerpen

De volgende stellingen krijgen steun van een grote meerderheid van de deelnemers aan de Politieke Sekswijzer:

- 81,7% is het eens met de stelling dat Nederland zich sterk moet inzetten voor het recht op veilige abortus wereldwijd (stelling 15). Ook VVD, CDA, D66, GroenLinks, PvdA, SP, PvdD, 50PLUS en BIJ1 zijn het hiermee eens. ChristenUnie en SGP zijn het hiermee oneens.
- 80,9% vindt dat Nederland financieel moet bijdragen aan het beschikbaar stellen van anticonceptie wereldwijd (stelling 7). Van de politieke partijen zijn alleen SGP en 50PLUS het hiermee oneens.
- 80,4% is het eens met de stelling dat Nederland zich moet bezighouden met het tegengaan van meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken in andere landen (stelling 4). Alle deelnemende politieke partijen onderschrijven deze stelling.
- 76,2% wil dat Nederland andere landen actief aanspreekt op het beschermen van vrouwen, LHBTI-personen, sekswerkers en drugsgebruikers (stelling 6). Op de SGP na zijn alle deelnemende politieke partijen het hiermee eens.
- 64,7% vindt dat Nederland zich moet houden aan internationale afspraken rond het budget voor ontwikkelingssamenwerking (stelling 8). VVD is de enige deelnemende politieke partij die het oneens is met deze stelling.

Over de stelling 'Nederland moet meer financiële steun geven aan Afrikaanse landen in coronatijd' (stelling 13) zijn de deelnemers aan de Politieke Sekswijzer meer verdeeld. 45,5% is het hiermee eens. Dit wijkt duidelijk af van de hoeveelheid steun voor financiering van ontwikkelings samenwerking. Dit resultaat ligt mogelijk aan de formulering van de stelling. In ander onderzoek, waarin de vraagstelling anders werd geformuleerd, is er onder de ondervraagden wel een breed draagvlak voor financiële steun aan Afrika.³ De politieke partijen zijn minder verdeeld over deze stelling. Alleen 50PLUS is het ermee oneens.

4. Tabellen

In onderstaande tabellen staan alle resultaten per stelling.

Stelling 1

Anticonceptiemiddelen moeten ook vanaf je 21e volledig worden vergoed vanuit het basispakket van de zorgverzekering.

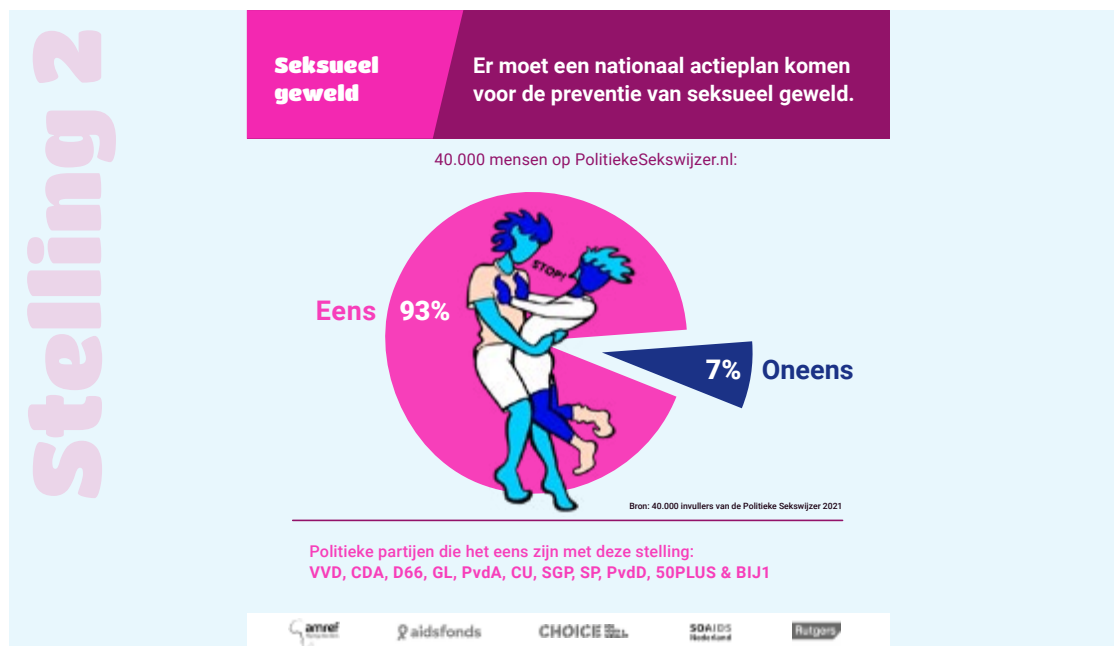
	Frequentie	Percentage	Leeftijd				Gender		
			<18	18-24	25-40	40>	Vrouw	Man	Anders
Totaal	n=40549	100%	n=413	n=6738	n=6541	n=3389	n=9159	n=9012	n=776
Oneens	4538	11,2%	12,8%	8,9%	10,1%	18,3%	4,1%	18,7%	16,0%
Eens	36011	88,8%	86,2%	91,1%	89,9%	81,7%	95,9%	81,3%	84,0%

Stelling 2

Er moet een nationaal actieplan komen voor de preventie van seksueel geweld.

	Frequentie	Percentage	Leeftijd				Gender		
			<18	18-24	25-40	40>	Vrouw	Man	Anders
Totaal	n=40178	100%	n=412	n=6739	n=6537	n=3389	n=9154	n=9014	n=776
Oneens	2937	7,3%	8,7%	6,0%	7,6%	8,0%	2,8%	12,4%	3,9%
Eens	37241	92,7%	91,3%	94,0%	92,4%	92,0%	97,2%	87,6%	86,1%

³ Zie bijvoorbeeld <https://www.cordaid.org/nl/nieuws/cda-en-vvd-stemmers-willen-extra-geld-wereldwijde-covid-19-aanpak/>

Stelling 3

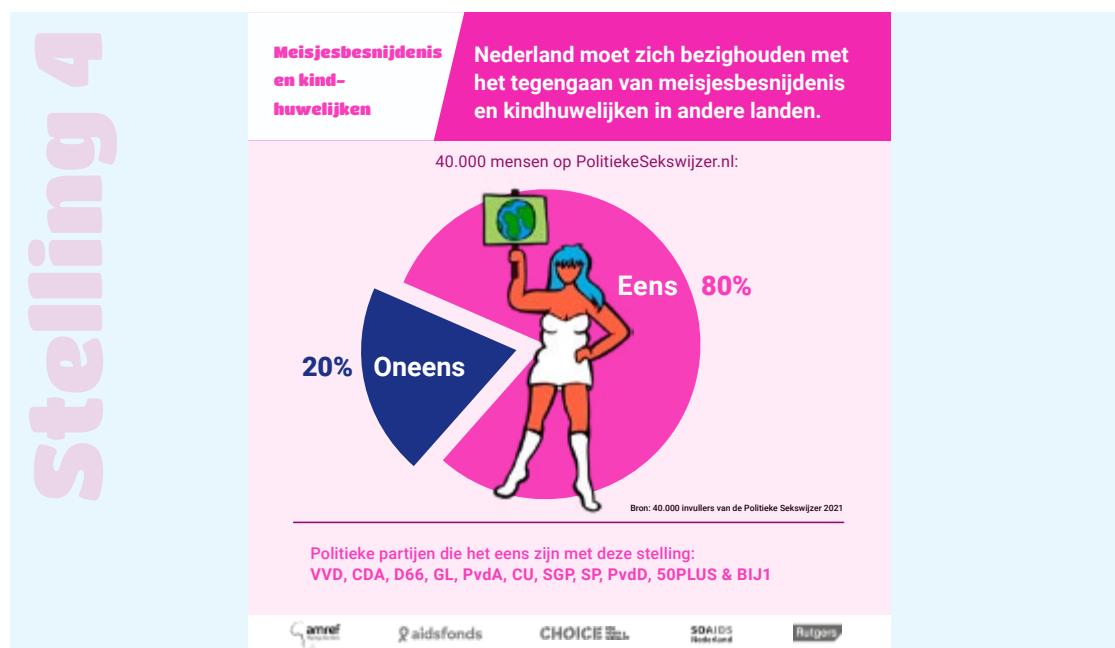
De verplichte bedenktijd van vijf dagen voor een abortus moet worden afgeschaft.

	Frequentie	Percentage	Leeftijd				Gender		
			<18	18-24	25-40	40>	Vrouw	Man	Anders
Totaal	n=39944	100%	n=413	n=6730	n=6529	n=3390	n=9145	n=9005	n=777
Oneens	18458	46,2%	47,5%	44,2%	44,6%	48,9%	40,4	51,4%	38,5%
Eens	21487	53,8%	52,5%	55,8%	55,4%	51,1%	59,6%	48,6%	61,5%

Stelling 4

Nederland moet zich bezighouden met het tegengaan van meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken in andere landen.

	Frequentie	Percentage	Leeftijd				Gender		
			<18	18-24	25-40	40>	Vrouw	Man	Anders
Totaal	n=39701	100%	n=413	n=6716	n=6523	n=3390	n=9126	n=9002	n=774
Oneens	7797	19,6%	24,7%	20,7%	20,4%	13,9%	15,6%	23,1%	21,7%
Eens	31904	80,4%	75,3%	79,3%	79,6%	86,1%	84,4%	76,9%	78,3%

Stelling 5

De pil die voorkomt dat je hiv krijgt (PrEP) moet voor iedereen gratis beschikbaar zijn in Nederland.

	Frequentie	Percentage	Leeftijd				Gender		
			<18	18-24	25-40	40>	Vrouw	Man	Anders
Totaal	n=38961	100%	n=410	n=6730	n=6535	n=3392	n=9150	n=9007	n=774
Oneens	35205	90,4%	81,0%	90,8%	91,4%	85,4%	91,7%	88,5%	85,0%
Eens	3756	9,6%	19,0%	9,2%	8,6%	14,6%	8,3%	11,5%	15,0%

Stelling 6

Nederland moet andere landen actief aanspreken op het beschermen van vrouwen, LHBTI-persoon, sekswerkers en drugsgebruikers.

	Frequentie	Percentage	Leeftijd				Gender		
			<18	18-24	25-40	40>	Vrouw	Man	Anders
Totaal	n=39139	100%	n=412	n=6727	n=6531	n=3391	n=9145	n=9007	n=776
Oneens	9318	23,8%	62%	20,3%	24,4%	33,6%	22,1%	27,5%	24,6%
Eens	29821	76,2%	350%	79,7%	75,5%	66,4%	77,9%	72,5%	75,4%

Stelling 7

Nederland moet financieel bijdragen aan het wereldwijd beschikbaar stellen van anticonceptie.

	Frequentie	Percentage	Leeftijd				Gender		
			<18	18-24	25-40	40>	Vrouw	Man	Anders
Totaal	n=39321	100%	n=413	n=6730	n=6535	n=3391	n=9145	n=9011	n=766
Oneens	7529	19,1%	22,3%	18,8%	19,1%	19,7%	12,1%	16,7%	19,5%
Eens	31903	80,9%	77,7%	81,2%	80,9%	80,3%	87,9%	73,3%	80,5%

Stelling 8

Nederland moet zich houden aan internationale afspraken rond het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

	Frequentie	Percentage	Leeftijd				Gender		
			<18	18-24	25-40	40>	Vrouw	Man	Anders
Totaal	n=39344	100%	n=413	n=6731	n=6538	n=3389	n=9149	n=9011	n=765
Oneens	13873	35,3%	38,7%	35,6%	33,6%	35%	29,9%	40,8%	31,1%
Eens	25471	64,7%	61,3%	64,4%	66,4%	65%	70,1%	59,2%	68,9%

Stelling 9

Testen op hiv en soa's moet voor iedereen in Nederland gratis mogelijk zijn ongeacht waar je laat testen.

	Frequentie	Percentage	Leeftijd				Gender		
			<18	18-24	25-40	40>	Vrouw	Man	Anders
Totaal	n=39050	100%	n=410	n=6727	n=6531	n=3392	n=9142	n=9005	n=774
Oneens	7853	20,1%	22,4%	16,5%	19,5%	25,3%	13,7%	26,6%	22,5%
Eens	31197	79,9%	77,6%	83,5%	80,5%	74,7%	86,7%	73,4%	77,5%

Stelling 10

Tijdens de coronacrisis mogen singles geen seks hebben (behalve met zichzelf).

	Frequentie	Percentage	Leeftijd				Gender		
			<18	18-24	25-40	40>	Vrouw	Man	Anders
Totaal	n=39029	100%	n=412	n=6737	n=6537	n=3394	n=3394	n=9018	n=777
Oneens	34573	88,6%	90,8%	89,5%	88,1%	85,3%	91,1%	84,5%	87,8%
Eens	4456	11,4%	9,2%	10,5%	11,9%	14,7%	8,9%	15,5%	12,2%

Stelling 11

Homogenizing and conversion therapy must be prohibited by law.

	Frequentie	Percentage	Leeftijd				Gender		
			<18	18-24	25-40	40>	Vrouw	Man	Anders
Totaal	n=38891	100%	n=412	n=6737	n=6536	n=3393	n=9156	n=9013	n=777
Oneens	4052	10,4%	18,4%	10,1%	8,5%	12,2%	6,0%	14,5%	3,6%
Eens	34839	89,6%	81,6%	89,9%	91,5%	87,8%	94,0%	85,5%	86,4%

Stelling 12

Alle scholen moeten aandacht besteden aan positieve kanten van seks, relaties en liefde.

	Frequentie	Percentage	Leeftijd				Gender		
			<18	18-24	25-40	40>	Vrouw	Man	Anders
Totaal	n=38891	100%	n=412	n=6736	n=6539	n=3393	n=9156	n=9013	n=777
Oneens	4052	10,4%	18,4%	10,1%	8,5%	12,2%	6,0%	14,5%	3,6%
Eens	34839	89,6%	81,6%	89,9%	91,5%	87,8%	94,0%	85,5%	86,4%

Stelling 13

Nederland moet in coronatijd meer financiële steun geven aan Afrikaanse landen.

	Frequentie	Percentage	Leeftijd				Gender		
			<18	18-24	25-40	40>	Vrouw	Man	Anders
Totaal	n=38668	100%	n=411	n=6710	n=6521	n=3390	n=9130	n=8990	n=774
Oneens	21075	54,5%	54,3%	55,2%	53,9%	52,1%	47,5%	62,0%	46,0%
Eens	17593	45,5%	45,7%	44,8%	46,1%	47,9%	52,5%	38,0%	54,0%

Stelling 14

Sekswerkers en ondernemers in de seksbranche moeten dezelfde rechten hebben als andere werkenden in Nederland

	Frequentie	Percentage	Leeftijd				Gender		
			<18	18-24	25-40	40>	Vrouw	Man	Anders
Totaal	n=38699	100%	n=411	n=6731	n=6540	n=3394	n=9153	n=9012	n=775
Oneens	3050	7,9%	13,4%	8,9%	5,6%	6,7%	6,7%	8,2%	9,3%
Eens	35649	92,1%	86,6%	91,1%	94,4%	93,3%	93,3%	91,8%	90,7%

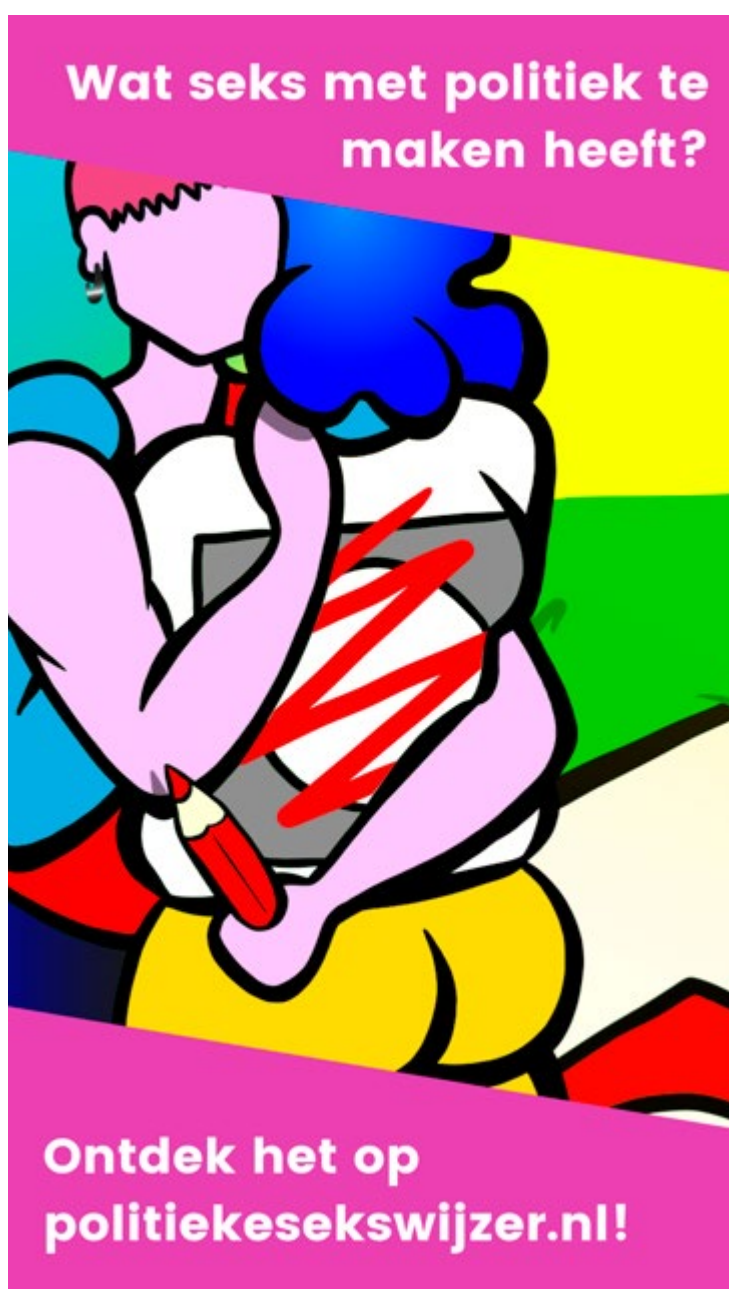
Stelling 15

Nederland moet zich sterk inzetten voor het recht op veilige abortus wereldwijd.

	Frequentie	Percentage	Leeftijd				Gender		
			<18	18-24	25-40	40>	Vrouw	Man	Anders
Totaal	n=36906	100%	n=412	n=6724	n=6529	n=3387	n=9147	n=8998	n=773
Oneens	6748	18,3%	21,4%	17,4%	19,2%	19,7%	11,7%	26,1%	14,5%
Eens	30158	81,7%	78,6%	82,6%	80,8%	80,3%	88,3%	73,9%	85,5%

Bijlage 1

Overzicht stellingen Politieke Sekswijzer en uitleg

Stelling 1: Anticonceptiemiddelen moeten ook na je 21e volledig worden vergoed vanuit het basispakket.

De uitleg:

Tot je 21ste worden diverse anticonceptiemiddelen vanuit het basispakket in je verzekering vergoed zoals de anticonceptiepil, het spiraaltje, hormoonstaafje, het pessarium en de prikpil. Na je 21e wordt anticonceptie alleen vergoed als je hiervoor een aanvullende verzekering hebt. De kosten voor de premie van de aanvullende verzekering is voor sommigen te hoog, dat beperkt de keuze tussen anticonceptiemiddelen.

Stelling 2: Er moet een nationaal actieplan komen voor de preventie van seksueel geweld.

De uitleg:

In Nederland heeft 22% van de vrouwen en 6% van de mannen weleens te maken gehad met seksueel geweld. Daarbij gaat het om manuele, orale, vaginale of anale seks. Een nationaal actieplan preventie seksueel geweld omvat: seksuele voorlichting op school en daarbuiten; training voor politie en hulpverleners over seksueel geweld; en publiekscampagnes om de cultuur rond seks in Nederland te verbeteren.

Stelling 3: De verplichte wachttijd van 5 dagen voor een abortus moet worden afgeschaft.

De uitleg:

Na het 1e gesprek bij huisarts of bij de abortuskliniek is er een verplichte wachttijd van 5 dagen voordat de abortus mag plaatsvinden. Vrouwen hebben dan de tijd om tot een weloverwogen besluit te komen voor een abortus. Van de vrouwen die naar een abortuskliniek gaan heeft 73% op dat moment al een besluit genomen. Door vrouwen wordt deze wachttijd als vervelend ervaren.

Stelling 4: Nederland moet zich bezighouden met het tegengaan van meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken in andere landen.

De uitleg:

Ieder jaar worden wereldwijd miljoenen meisjes besneden of uitgehuwelijkt. Deze praktijken komen voor in verschillende landen en maken deel uit van de cultuur, maar hebben vaak ernstige medische, psychosociale en economische gevolgen. Via diplomatie en ontwikkelingssamenwerking kan Nederland bijdragen aan het tegengaan van deze praktijken

Stelling 5: De pil die voorkomt dat je hiv krijgt (PrEP) moet voor iedereen gratis beschikbaar zijn in Nederland.

De uitleg:

PrEP is een pil die voorkomt dat je hiv krijgt, ook als je geen condoom gebruikt. PrEP kan zorgkosten besparen, want het voorkomt dat mensen hun leven lang voor hiv behandeld moeten worden. PrEP is in Nederland nu alleen verkrijgbaar voor mensen met een hoog risico op hiv.

Stelling 6: Nederland moet andere landen actief aanspreken op het beschermen van vrouwen, LHBTI-personen, sekswerkers en drugsgebruikers.

De uitleg:

De afgelopen jaren heeft Nederland zich, via diplomatie en ontwikkelingssamenwerking, ingezet voor abortus en seksuele voorlichting voor jongeren. Ook ondersteunt Nederland kwetsbare groepen, omdat zij het vaakst met verschillende problemen te maken hebben. Mensen in kwetsbare posities hebben bijvoorbeeld een grotere kans om hiv op te lopen.

Stelling 7: Nederland moet financieel bijdragen aan het wereldwijd beschikbaar stellen van anticonceptie.

De uitleg:

Op dit moment zijn er in ontwikkelingslanden nog steeds 220 miljoen vrouwen die wel anticonceptie zouden willen gebruiken, maar hier geen toegang of informatie toe hebben. De internationale doelstelling om iedereen toegang tot anticonceptie te bieden voor het jaar 2020 is niet gehaald. Voldoende beschikbaarheid van anticonceptie draagt bij aan het bereiken van keuzevrijheid en een goede seksuele gezondheid.

Stelling 8: Nederland moet zich houden aan internationale afspraken rond het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

De uitleg:

Ontwikkelingssamenwerking wordt ingezet om wereldwijd armoede en maatschappelijke ongelijkheid terug te dringen. Ontwikkelingssamenwerking draagt onder andere bij aan projecten rond veilige en plezierige seksualiteit. Volgens internationale afspraken hoort Nederland 0,7 procent van het bruto nationaal inkomen (BNI) te besteden aan ontwikkelingssamenwerking. De laatste jaren heeft Nederland hierop bezuinigd, in 2020 was dit 0,55 procent. Ook komende jaren is er een tekort op de begroting voor ontwikkelingssamenwerking.

Stelling 9: Testen op hiv en soa's moet voor iedereen in Nederland gratis mogelijk zijn ongeacht waar je laat testen.

De uitleg:

Testen op hiv en soa's is gratis bij de GGD voor, maar daar kan niet iedereen terecht. Als je op een soa laat testen bij de huisarts wordt het vergoed door de zorgverzekering, maar pas nadat je eigen risico is opgebruikt. Dit betekent in veel gevallen dat je een soa- of hiv-test bij de huisarts zelf moet betalen.

Stelling 10: Tijdens de coronacrisis mogen singles geen seks hebben (behalve met zichzelf).

De uitleg:

Seks met losse partners is ingewikkeld in coronatijd, maar ook singles willen graag seks hebben. Kiezen voor één (een seksbuddy) of een beperkt aantal partners kan het risico op corona verkleinen.

Stelling 11: Homogenizing en conversietherapie moet bij wet verboden worden.

De uitleg:

Bij homogenizing en conversietherapie wordt geprobeerd om de seksuele geaardheid van een homoseksueel of biseksueel persoon te veranderen naar heteroseksueel. Dit wordt vaak gedaan door middel van psychologische of spirituele interventies. Conversietherapie kan schadelijke effecten als angststoornissen en depressies tot gevolg hebben. Sommige partijen zijn van mening dat strafbaarstelling hiervan onvoldoende ruimte laat voor vrijwillige (religieuze) zorg.

Stelling 12: Alle scholen moeten aandacht besteden aan positieve kanten van seks, relaties en liefde.

De uitleg:

Scholen moeten sinds 2012 verplicht aandacht besteden aan de thema's seksualiteit en seksuele diversiteit. Scholen zijn vrij zelf invulling te geven aan seksuele voorlichting. Lessen gaan vaak over de biologische aspecten van seks zoals het voorkomen van zwangerschappen, soa's, en het aangeven van grenzen. Er wordt weinig aandacht besteedt aan sociale, relationele en plezierige aspecten van seks. Op dit moment geven scholieren hun lessen seksuele voorlichting slechts een 5,8.

Stelling 13: Nederland moet in coronatijd meer financiële steun geven aan Afrikaanse landen.

De uitleg:

Door de coronacrisis is het moeilijker voor mensen in Afrikaanse landen om een hiv-test te doen of hiv-medicatie te krijgen. Ook is de opvang voor slachtoffers van seksueel- en partnergeweld moeilijker geworden, zijn er meer kindhuwelijken en vindt vrouwenbesnijdenis vaker plaats. De Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) adviseerde de overheid in mei 2020 om één miljard extra beschikbaar te maken voor de meest acute noden in Afrika, maar Nederland heeft tot nu maar een klein deel van dat bedrag vrijgemaakt.

Stelling 14: Sekswerkers en ondernemers in de seksbranche moeten dezelfde rechten hebben als andere werkenden in Nederland.

De uitleg:

Sekswerk is op dit moment legaal in Nederland, zo betalen sekswerkers ook belasting. Er zijn politieke partijen die het betalen voor seksuele diensten of de dienstverlening aan sekswerkers strafbaar willen maken (het "pooierverbod"). Het op deze manier indirect strafbaar stellen van sekswerk of het betalen hiervoor, heeft als effect dat sekswerkers geen hulp meer durven te vragen, zo blijkt uit onderzoek.

Stelling 15: Nederland moet zich sterk inzetten voor het recht op veilige abortus wereldwijd.

De uitleg:

Onveilige abortus is een van de belangrijkste oorzaken van moedersterfte. Ieder jaar worden 7 miljoen vrouwen opgenomen in het ziekenhuis na een onveilige abortus. Wereldwijd staat het recht op abortus onder druk. Door de bezuinigingen van de Trump regering op buitenlandse hulp is de toegang tot deze zorg in veel landen verslechterd en heeft geleid tot hogere aantallen onveilige abortus.

Bijlage 2

Overzicht reactie politieke partijen op de stellingen

Rapportage van de Politieke Sekswijzer

Stelling	Onderwerp	VVD	CDA	D66	GL	PvdA	CU	SGP	SP	PvdD	50+	Bij1
1	Vergoeding anticonceptie											
2	Nationaal actieplan seksueel geweld											
3	Wachttijd abortus											
4	Meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken in andere landen.											
5	Gratis PrEP											
6	Beschermen van groepen internationaal											
7	Financieel bijdragen anticonceptie internationaal											
8	Internationale afspraken budget voor ontwikkelingssamenwerking.											
9	Testen op hiv en soa's gratis											
10	Singles geen seks hebben tijdens corona											
11	Homogenezing en conversietherapie											
12	Positieve kanten van seks op school											
13	Coronatijd en financiële steun Afrikaanse landen.											
14	Sekswerkers											
15	Nederland moet zich sterk inzetten voor het recht op veilige abortus wereldwijd.											

 Oneens

 Eens

Bijlage 3

Reacties en uitleg van politieke partijen op de stellingen

VVD

1 Anticonceptiemiddelen moeten ook vanaf je 21e volledig worden vergoed vanuit het basispakket.

Het basispakket van de zorgverzekering is bedoeld voor alleen medisch-noodzakelijke zorg. De VVD vindt dat het Zorginstituut moet bepalen welke zorg in het basispakket thuishoort. Daarbij is het uitgangspunt dat het bewezen effectieve en medische-noodzakelijke zorg is. Het Zorginstituut heeft eerder aangegeven dat anti-conceptiva geen onderdeel zouden moeten uitmaken van het verzekerde pakket, omdat geen sprake is van een behoefte aan geneeskundige zorg maar een behoefte aan family-planning. De VVD wil de uitspraak van het Zorginstituut respecteren. Daarnaast houden we het basispakket zo ook betaalbaar.

 Oneens

---

2 Er moet een nationaal actieplan komen voor de preventie van seksueel geweld.

We moeten alles doen wat nodig is om te voorkomen dat er seksueel geweld plaatsvindt. De VVD vindt het belangrijk om naast voorlichting, training en publiekscampagnes ook de slachtoffers van seksueel geweld centraal te stellen. Slachtoffers moeten bijv. thuis aangifte kunnen doen en er moet een woonplaatsverbod komen voor daders in de buurt van slachtoffers. Ook willen wij de zedenwetgeving moderniseren. Waar nu nog alleen dwang en geweld leidend zijn, wordt ook het ontbreken van wederzijdse instemming strafbaar.

 Eens

---

3 De verplichte bedenktijd van 5 dagen voor een abortus moet worden afgeschaft.

Een vrouw gaat zelf over de keuzes voor haar lichaam en niemand anders. Uiteraard zorgvuldig en veilig. Zelfbeschikkingsrecht is een groot goed. Het is gebleken dat de beraadtermijn niet nodig is als waarborg voor zorgvuldige besluitvorming en dat deze juist knelpunten oplevert, nodeloos belastend kan zijn voor vrouwen en soms zelfs contraproductief werkt. De VVD wil de beraadtermijn bij abortus dan ook afschaffen.

 Eens

---

4 Nederland moet zich bezighouden met het tegengaan van meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken in andere landen.

Genitale verminking en kindhuwelijken zijn zeer ernstige en onacceptabele vormen van eengerelateerd geweld en onderdrukking, hier in Nederland en daarbuiten. De VVD zet zich in voor bestrijding van genitale verminking door te voorkomen dat meisjes in het buitenland genitaal worden verminkt, onder meer door het geven van voorlichting en het signaleren van risico's. Vrouwen in Nederland die gedwongen besneden zijn moeten daarbij alle medische hulp krijgen die noodzakelijk is. Daarnaast moeten kindhuwelijken en andere vormen van onderdrukking worden bestreden door de daders te straffen.

 Eens

---

5 De pil die voorkomt dat je hiv krijgt (PrEP) moet voor iedereen gratis beschikbaar zijn in Nederland.

De Gezondheidsraad heeft geadviseerd om PrEP te beschouwen als zogenoemd collectief belang en dat het daarom beschouwd moet worden als essentiële zorg die voor een bepaalde doelgroep beschikbaar gesteld moet worden. Op dit moment wordt er daarom een pilot uitgevoerd met gratis verstrekking van PrEP aan mannen die hoog risico lopen op het krijgen van hiv. De VVD wil de uitkomsten van die pilot afwachten en op basis daarvan besluiten hoe het in de toekomst verder moet met de vergoeding van PrEP. Daarbij vindt de VVD het belangrijk dat adviezen van instanties zoals de Gezondheidsraad opgevolgd worden.

 Oneens

---

6 Nederland moet andere landen actief aanspreken op het beschermen van vrouwen, LHBTI-personen, sekswerkers en drugsgebruikers.

De VVD vindt discriminatie op basis van bijvoorbeeld geslacht of seksuele voorkeur niet acceptabel, niet in Nederland en niet in het buitenland. Daarom zijn Europese landen waar dit wel gebeurt, zoals Polen en Hongarije, ook duidelijk aangesproken. In andere delen van de wereld is het soms effectiever als Nederland zich niet alleen maar samen met gelijkgezinde landen inzet voor mensenrechten.

 Eens

---

7 Nederland moet financieel bijdragen aan het wereldwijd beschikbaar stellen van anticonceptie.

Het is belangrijk dat mensen zelf keuzes kunnen maken over hun seksuele gezondheid en gezinsplanning. Nederland kan hier, bij voorkeur in internationaal verband, ook aan bijdragen. Wel is het zo dat het geen doel op zich is dat Nederland in andere landen de anticonceptie financiert.

 Eens

---

8 Nederland moet zich houden aan internationale afspraken rond het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

Nederland hoort op dit moment tot de grootste donoren op het gebied van ontwikkelingssamenwerking, maar de VVD is ervan overtuigd dat handel en ondernemerschap veel beter werken voor de ontwikkeling van armere landen dan de goedbedoelde maar vaak weinig effectieve Westerse hulpprojecten. Door economische ontwikkeling kunnen burgers in de rest van de wereld zelf geld verdienen en zorg of onderwijs bekostigen.

 Oneens

---

9 Testen op hiv en soa's moet voor iedereen in Nederland gratis mogelijk zijn ongeacht waar je laat testen.

De VVD vindt dat het testen op hiv en soa's laagdrempelig beschikbaar moet zijn voor alle Nederlanders. Dat doen we door deze testen mogelijk te maken via de GGD of de huisarts. Bij de GGD is de test voor bepaalde groepen gratis, bijvoorbeeld als je jonger bent dan 25. Bij de huisarts kan iedereen terecht. Een soa-test bij de huisarts wordt vergoed door de basisverzekering. In Nederland kennen we bij de meeste zorg uit de basis-

---

verzekering het eigen risico. Wij willen dat mensen zuinig en verstandig met zorg omgaan. Daarom bestaat het eigen risico. De eerste paar honderd euro die je aan zorg gebruikt, betaal je zelf. Alle kosten die je daarna maakt, zijn verzekerd. Hoe hoog ze ook zijn. Aan de systematiek van het eigen risico wil de VVD nu niet toeren.

 Oneens

---

10 Tijdens de coronacrisis mogen singles geen seks hebben (behalve met zichzelf).

De VVD zet alles op alles om corona onder controle te krijgen en te houden. De VVD wil daarnaast mensen niet verbieden om seks te hebben met andere mensen.

 Oneens

---

11 Homogenizing en conversietherapie moet bij wet verboden worden.

Homoseksualiteit is geen ziekte, daarom moeten zogenaamde homogenizingpraktijken en conversietherapieën zo snel als mogelijk worden verboden. Zo beschermen we kwetsbare kinderen voor deze schadelijke therapieën. Ook wil de VVD dat subsidies voor organisaties die conversietherapieën aanbieden per direct worden ingetrokken. In Nederland is er geen plek voor dergelijke praktijken.

 Eens

---

12 Alle scholen moeten aandacht besteden aan positieve kanten van seks, relaties en liefde.

Ieder kind moet veilig zichzelf kunnen zijn op school. Daarom is de VVD voorstander dat scholen aandacht besteden aan de positieve kanten van seks, relaties en liefde. Daarom heeft de VVD onlangs een voorstel gesteund om diversiteit binnen de burgerschapsopdracht beter te verankeren in het onderwijs. Zodat uiteindelijk ieder kind in het onderwijs meekrijgt dat hij of zij gewoon zichzelf kan zijn in Nederland.

 Eens

---

13 Nederland moet in coronatijd meer financiële steun geven aan Afrikaanse landen.

Om Afrikaanse landen te helpen de coronacrisis door te komen, is de VVD voor gerichte maatregelen, zoals donaties waarmee landen vaccins kunnen kopen, of het in internationaal verband pauzeren van de rentebetalingen op leningen. Dit geeft landen zelf meer ruimte om de gevolgen van de crisis op te vangen. Dat is een tijdelijke situatie. Op termijn zijn landen ook meer gebaat bij handel dan hulp, zodat mensen een baan en inkomen hebben, en zelf voor voorzieningen als gezondheidszorg kunnen betalen.

 Eens

---

14 Sekswerkers en ondernemers in de seksbranche moeten dezelfde rechten hebben als andere werkenden in Nederland.

Sekswerker en ondernemers in de seksbranche verdienen dezelfde bescherming als werkenden in andere beroepen. Wel vindt de VVD het belangrijk dat de misstanden in de seksbranche worden aangepakt.

Het strafbaar stellen van een hele sector helpt daar niet bij. Sekswerkers moeten gewoon hun beroep kunnen blijven uitvoeren en hebben dezelfde rechten als andere werkenden. Onderzoek laat zien dat het strafbaar stellen van sekswerk (het pooierverbod) er juist toe leidt dat er meer geweld tegen kwetsbare vrouwen plaatsvindt en sekswerkers niet meer naar de politie durven stappen. Wij vinden het goed dat er via betere regulering en handhaving streng wordt gecontroleerd of sekswerkers niet worden misbruikt en of sekswerkers bedrijven geen regels overtreden.

 Eens

---

15 Nederland moet zich sterk inzetten voor het recht op veilige abortus wereldwijd.

De VVD vindt dat de keuze over abortus aan vrouwen zelf is, zowel in Nederland als in het buitenland. Het is dan ook een slechte zaak dat sommige landen dit recht proberen in te perken. Ook in Nederland zelf is er nog veel te winnen. Want juridisch zijn vrijheden hier goed geregeld, maar religie en cultuur worden in sommige gemeenschappen gebruikt om het recht op vrije keuze van bijvoorbeeld vrouwen, homoseksuelen en andersdenkenden te blokkeren.

 Eens

CDA

1 Anticonceptiemiddelen moeten ook vanaf je 21e volledig worden vergoed vanuit het basispakket.

Het CDA is er voorstander van dat de pil onder het basispakket valt voor vrouwen tot 18 jaar en onder het eigen risico voor vrouwen tussen de 18 -21 jaar. Voor vrouwen boven de 21 is dit in eerste instantie de eigen verantwoordelijkheid.

 Oneens

---

2 Er moet een nationaal actieplan komen voor de preventie van seksueel geweld.

Het CDA wil dat streng opgetreden wordt tegen seksueel misbruik, intimidatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag, waarbij geen sprake is van vrijwilligheid of gelijkwaardigheid.

 Eens

---

3 De verplichte bedenktijd van 5 dagen voor een abortus moet worden afgeschaft.

Een abortus is een onomkeerbare handeling en een moeilijke afweging. Je wilt er achteraf geen spijt van hebben en je moet niet onder druk van anderen staan. Er zijn immers ook alternatieven voor abortus om te overwegen. Een bedenktijd is noodzakelijk voor een bedachtzame en zorgvuldige afweging.

 Oneens

---

4 Nederland moet zich bezighouden met het tegengaan van meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken in andere landen.

Het CDA heeft zich afgelopen periode telkens ingezet voor een betere positie van meisjes en vrouwen overal ter wereld via het Nederlandse buitenland beleid. Dat hebben we gedaan door het indienen van moties en amendementen.

 Eens

---

5 De pil die voorkomt dat je hiv krijgt (PrEP) moet voor iedereen gratis beschikbaar zijn in Nederland.

Het CDA vindt dat mensen hierin een eigen verantwoordelijkheid hebben. Gratis betekent dat de pil op een ander manier moet worden betaald, waardoor iedereen in Nederland mee moet betalen.

 Oneens

---

6 Nederland moet andere landen actief aanspreken op het beschermen van vrouwen, LHBTI-personen, sekswerkers en drugsgebruikers.

Het CDA heeft zich ingezet voor gelijke rechten en de bescherming van minderheden in andere landen. Daarbij heeft het CDA de minister van Buha-OS meermalen verzocht dit onderdeel uit te laten maken van het Nederlandse beleid. Dit heeft onder andere geresulteerd in een SDG 5 fonds waar specifiek ingezet wordt op een betere positie voor meisjes. Maar ook om vluchtelingen die noodgedwongen in prostitutie belanden heeft het CDA de minister opgeroepen zich in te zetten om hen te helpen.

 Eens

---

7 Nederland moet financieel bijdragen aan het wereldwijd beschikbaar stellen van anticonceptie.

Het CDA pleit voor een sterke onafhankelijke positie van meisjes en vrouwen. Dat willen we bereiken door onderwijs voor iedereen toegankelijk te maken, maar ook het bevorderen van seksuele onafhankelijkheid van meisjes. Het wereldwijd verstrekken van anticonceptie is geen doel op zich, maar draagt wel bij aan het verwerven van een sterkere positie van meisjes en vrouwen.

 Eens

---

8 Nederland moet zich houden aan internationale afspraken rond het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

Het CDA ziet het als een morele plicht om landen in nood te helpen. Daarom streven we ernaar om stapsgewijs de investeringen in ontwikkelingssamenwerking naar het internationaal afgesproken niveau van 0,7% van het BNI te brengen. In de hulp aan ontwikkelingslanden zijn gezondheid, het tegengaan van de inperking van de politiek-maatschappelijke ruimte voor het maatschappelijk middenveld wereldwijd, onderwijs, water, voedselzekerheid en landbouw, gelijke rechten en goed bestuur belangrijke aandachtspunten.

 Eens

---

9 Testen op hiv en soa's moet voor iedereen in Nederland gratis mogelijk zijn ongeacht waar je laat testen.

Testen op soa's bij de GGD is voor veel risicogroepen gratis. Bijvoorbeeld als je jonger dan 25 jaar bent, als je onvrijwillig seks hebt gehad, als je sekswerker bent of als je bent gewaarschuwd dat iemand waarmee je seks hebt gehad een soa heeft. Voor mensen die niet in deze risicogroepen thuishoren vinden wij dit een eigen verantwoordelijkheid. Het is overigens wel mogelijk om je aanvullend te verzekeren waarmee je een soa-test vergoed kan krijgen.

 Oneens

---

10 Tijdens de coronacrisis mogen singles geen seks hebben (behalve met zichzelf).

Uiteraard is het van belang dat iedereen zelf in de eerste plaats goed nadenkt welke risico's hij of zij wel of niet moet nemen als het gaat om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Vanuit de overheid kunnen hierbij verder alleen dringende adviezen gegeven worden.

 Oneens

---

11 Homogenizing en conversietherapie moet bij wet verboden worden.

Er is in het huidige strafrecht op dit gebied al veel mogelijk om (het aanbieden van) conversietherapie aan te pakken. Als er sprake is van strafbare dwang dan kan het Openbaar Ministerie en de politie hier al tegen optreden. Los daarvan is er ook nog de mogelijkheid dat cursussen of advertenties daarvoor an sich discriminatoire uitingen kunnen inhouden, en daarmee ook aangepakt kunnen worden. Tegelijk moeten we er voor waken dat we niet doorschieten door bijvoorbeeld een vrijwillig gesprek met je pastoor over je geaardheid ook strafbaar te stellen.

 Eens

---

12 Alle scholen moeten aandacht besteden aan positieve kanten van seks, relaties en liefde.

Het is belangrijk dat scholen aandacht hieraan besteden, aan zowel de positieve kanten als de negatieve kanten overigens. Het is belangrijk dat elk kind zich veilig voelt op school, vandaar dat ook alle scholen aandacht moeten besteden aan seksuele diversiteit.

 Eens

---

13 Nederland moet in coronatijd meer financiële steun geven aan Afrikaanse landen.

Het CDA heeft gevraagd om het AIV advies aan het begin van de Covid-19 pandemie omdat duidelijk is dat de pandemie alleen bestreden kan worden wanneer deze op de hele wereld wordt aangepakt. Uit het rapport bleek ook weer dat het budget van Buha-OS als enige begroting gekoppeld is aan de economische groei van Nederland. Het kabinet heeft mede door de inzet van het CDA 500 miljoen extra geïnvesteerd in ontwikkelings-samenwerking, en daarmee in Afrika en de mondiale bestrijding van de pandemie.

 Eens

---

14 Sekswerkers en ondernemers in de seksbranche moeten dezelfde rechten hebben als andere werkenden in Nederland.

Het huidige prostitutiebeleid faalt. Het doel van het huidige beleid was misstanden tegengaan, maar ook onder de neus van de overheid hebben zich grote mensenhandelzaken afgespeeld in de legale sector. Bovendien is de illegale sector er niet kleiner op geworden. Het CDA is dus van mening dat we op zoek moeten naar een andere manier om het welzijn van vrouwen en kwetsbaren te beschermen.

 Oneens

---

15 Nederland moet zich sterk inzetten voor het recht op veilige abortus wereldwijd.

Het CDA zet zich in voor een veilige en sterkere positie van jonge meisjes. Het CDA steunt het She Decides initiatief van kabinet Rutte II waarbij wordt ingezet op veilige abortus wereldwijd. Maar voor het CDA moet de steun wel breder worden getrokken. Voorkomen is vaak beter dan genezen, dat wil zeggen dat het recht op een veilige abortus vergezeld moet worden door toegang tot onderwijs voor meisjes, toegang tot gezondheidszorg, voorlichtingscampagnes en verbeteren van sociale positie van meisjes. Daarmee maakt het voor het CDA onderdeel uit van een bredere beleid op het versterken van de positie van meisjes en vrouwen.

 Eens

D66

1 Anticonceptiemiddelen moeten ook vanaf je 21e volledig worden vergoed vanuit het basispakket.

In Nederland moet iedereen toegang hebben tot anticonceptie. Te allen tijde moet voorkomen worden dat vrouwen door financiële problemen geen anticonceptie of niet de gewenste vorm van anticonceptie gebruiken. Seksuele gezondheid is van groot belang en bij gezinsvorming en zwangerschap moet zelfbeschikking altijd voorop staan. D66 wil daarom dat de overheid anticonceptie volledig vergoedt. Iedereen krijgt de anticonceptie aan de toonbank gratis mee. De apotheker declareert vervolgens de kosten bij de overheid op basis van een subsidieregeling.

 Eens

---

2 Er moet een nationaal actieplan komen voor de preventie van seksueel geweld.

D66 vindt dat er meer aandacht moet komen voor seksueel geweld. Zo moet er bijvoorbeeld meer expertise opgebouwd worden over seksueel geweld waar jongeren slachtoffer van zijn. Op scholen wordt seksuele voorlichting gegeven, waarbij aandacht is voor de positieve en negatieve kanten van seks.

 Eens

---

3 De verplichte bedenktijd van 5 dagen voor een abortus moet worden afgeschaft.

D66 is sinds jaar en dag voorstander van het schrappen van de wachttijd en heeft daarom onlangs ook een initiatiefwet gepubliceerd om deze te schrappen. De wettelijk verplichte bedenktijd is onnodig en betuttelend. Een abortus is een keuze die vrouwen niet lichtzinnig maken. Bovendien zijn (abortus)artsen heel goed in staat om met vrouwen het gesprek over een abortus aan te gaan en samen eventueel een wachttijd af te spreken. Een verplichte wachttijd gaat in tegen de keuzevrijheid en zelfbeschikking van vrouwen, en gaat voorbij aan de professionaliteit van de arts. Helaas horen we in Nederland steeds fellere anti-abortusgeluiden van een kleine minderheid. Dan is het belangrijk om op te komen voor vrouwenrechten. Juist daarom komen wij met deze initiatiefwet.

 Eens

---

4 Nederland moet zich bezighouden met het tegengaan van meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken in andere landen.

De besnijdenis van (vaak zeer jonge) meisjes is een ernstige schending van de lichamelijke integriteit, die kan leiden tot fysieke, psychische en seksuele problemen. En kindhuwelijken staan haaks op de vrijheid en zelfbeschikking van iedere vrouw. D66 wil daarom dat we beide zoveel mogelijk voorkomen. Hier in Nederland, maar ook over de landsgrenzen. Mocht een meisje toch besneden zijn, dan maken we ons er hard voor de gevolgen zoveel mogelijk te beperken. Dankzij D66 wordt er in Nederland een expertisecentrum opgezet, en is de hersteloperatie per komend jaar uitgezonderd van het eigen risico. Ook internationaal moet Nederland zich wat ons betreft hard maken voor de bestrijding van deze weerzinwekkende daden.

 Eens

---

5 De pil die voorkomt dat je hiv krijgt (PrEP) moet voor iedereen gratis beschikbaar zijn in Nederland.

De overheid vergoedt het hiv-preventiemiddel PrEP sinds enkele jaren via de GGD'en voor mannen en transgenders die een verhoogd risico lopen op een hiv-besmetting, door wisselende seksuele contacten met mannen. D66 heeft hier jarenlang voor gestreden, met Pia Dijkstra als woordvoerder. We willen toe naar 0 hiv-besmettingen in de toekomst. Omdat de regeling nu tegen zijn grenzen opliep - te weinig plekken bood - hebben we ons ingezet voor uitbreiding. Gelukkig is deze er nu ook gekomen. D66 wil namelijk dat elke man met verhoogd risico op een hiv-besmetting de mogelijkheid heeft laagdrempelig en betaalbaar PrEP-tabletten te krijgen. Via de GGD of de huisarts. Dat daarbij een kleine eigen bijdrage wordt gevraagd van zo'n € 7,50 euro per maand begrijpen we. Ook voor andere medicijnen geldt een eigen bijdrage.

 Oneens

---

6 Nederland moet andere landen actief aanspreken op het beschermen van vrouwen, LHBTI-personen, sekswerkers en drugsgebruikers.

D66 is een voorvechter van de mensenrechten. Als landen zich daar niet aan houden heeft Nederland de verantwoordelijkheid om van zich te laten horen. Bijvoorbeeld bij de inperking van rechten van vrouwen en LHBTI-personen in Polen en Hongarije.

 Eens

---

7 Nederland moet financieel bijdragen aan het wereldwijd beschikbaar stellen van anticonceptie.

D66 staat voor kansengelijkheid en keuzevrijheid. Vrouwen in ontwikkelingslanden die door gebrek aan anticonceptie ongewenst zwanger raken en daardoor bijvoorbeeld niet meer naar school kunnen, raken beiden kwijt. Het bevorderen van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) is een van de hoofdpijlers van het Nederlandse ontwikkelingssamenwerkingsbeleid en moet dat wat D66 betreft blijven. Het is in het bijzonder belangrijk omdat veel andere donorlanden zich er om politieke redenen niet voor in willen zetten en Nederlandse organisaties veel ervaring en expertise hebben op dit gebied.

 Eens

---

8 Nederland moet zich houden aan internationale afspraken rond het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

D66 zet zich in voor de meest kwetsbaren in de wereld. In de eerste plaats vanuit medemenselijkheid, maar ook omdat we zelf beter af zijn in een wereld zonder grote welvaartsverschillen. Daarom willen we terug naar de internationale norm van 0.7% van het bruto nationaal inkomen uitgeven aan ontwikkelingssamenwerking.

 Eens

---

9 Testen op hiv en soa's moet voor iedereen in Nederland gratis mogelijk zijn ongeacht waar je laat testen.

D66 vindt dat testen op hiv en soa's voor iedereen in Nederland gratis mogelijk moet zijn. Zo nemen we een financiële barrière om te testen weg. Dat is verstandig, want seksuele gezondheid is een groot goed. De verdere verspreiding van soa's moet zoveel mogelijk worden beperkt. Op dit moment is er nog een leeftijdsgrens bij de GGD, onder de 25 jaar, om tot de risicocategorie te horen. Wij vinden dat onlogisch en onverstandig. Niemand test zonder aanleiding, klachten blijven identiek.

 Eens

---

10 Tijdens de coronacrisis mogen singles geen seks hebben (behalve met zichzelf).

Het tegengaan van de verspreiding van het coronavirus, doen we met zijn allen. Het vergt van iedereen een ingrijpend beroep op de verantwoordelijkheid. Om veel van wat je normaal graag doet te laten. Om het aantal mensen waarmee je intensief contact hebt te beperken. Dat geldt ook voor singles en hun bedpartners. Maar we kunnen van mensen niet het onmogelijke vragen. De meeste singles hebben - net als mensen in een relatie - behoefte aan seksueel contact. Daar moet altijd ruimte voor blijven.

 Oneens

---

11 Homogenizing en conversietherapie moet bij wet verboden worden.

Onderdrukking van de seksuele gerichtheid, genderidentiteit en genderexpressie is onethisch en schadelijk. D66 heeft de regering opgeroepen om te komen met een verbod op conversietherapie. Daarnaast willen we een plek waar personen die slachtoffer zijn (geweest) van conversietherapie zich kunnen melden.

 Eens

---

12 Alle scholen moeten aandacht besteden aan positieve kanten van seks, relaties en liefde.

Seksuele voorlichting gaat verder dan biologische mechanismen en het voorkomen van zwangerschap en SOA's. De voorlichting schenkt ook aandacht aan consent, seksuele weerbaarheid, en aan een brede definitie van 'seks'. Daar hoort ook de positieve kant bij.

 Eens

---

13 Nederland moet in coronatijd meer financiële steun geven aan Afrikaanse landen.

D66 wil structureel meer geld voor ontwikkelingssamenwerking. De komende periode moet daarmee o.a. extra steun worden verleend voor de directe en indirecte gevolgen van corona in Afrika. Dat doen we uit solidariteit, maar ook uit welbegrepen eigen belang: corona houdt zich niet aan landsgrenzen en zolang de ziekte in Afrika niet is bestreden, is Europa ook niet veilig. Naast de directe impact van het virus, zorgden corona-maatregelen in veel Afrikaanse landen ook voor grote beperkingen in de bestrijding van andere ziekten als hiv/aids en tuberculose en nam voedselnood dramatisch toe. Ook op het gebied van voedselzekerheid en het versterken van gezondheidssystemen blijven we daarom steun bieden.

 Eens

---

14 Sekswerkers en ondernemers in de seksbranche moeten dezelfde rechten hebben als andere werkenden in Nederland.

D66 erkent sekswerk als werk. Sekswerkers dienen gelijke toegang te hebben tot het arbeidsrecht zoals andere werkenden. Zij verdienen de vrijheid om als zzp'er te werken, en mogen niet uitgesloten worden van verzekeringen en andere financiële dienstverlening. Sekswerkers moeten in alle vrijheid voor hun beroep kunnen kiezen. D66 verzet zich daarom tegen criminalisering en stigmatisering van de sector, zoals de strafbaarstelling van dienstverlening aan sekswerkers of van de klant. Binnen de seksindustrie moeten we financiële uitbuiting, dwang en geweld voorkomen en bestrijden. Met heldere nationale wetgeving willen we de toegang tot hulpverlening en het rechtssysteem voor kwetsbaar gemaakte personen binnen dit werkgebied garanderen.

 Eens

---

15 Nederland moet zich sterk inzetten voor het recht op veilige abortus wereldwijd.

In Nederland is de toegang tot veilige abortushulpverlening gelukkig al in 1984 geregeld. Helaas is dit in vele andere landen niet het geval en het is dan ook belangrijk dat Nederland zich ook in het buitenland inzet voor vrouwenrechten, keuzevrijheid en zelfbeschikking. Dit gaat niet alleen om een financiële inzet, maar ook om moreel leiderschap. Volgens D66 moet Nederland haar rol als progressief gidsland, juist ook op dit punt, weer herpakken. Zolang er vrouwen niet zelf over hun lichaam kunnen beslissen, ligt er een morele plicht voor Nederland om hier verandering in te brengen.

 Eens

Groenlinks

1 Anticonceptiemiddelen moeten ook vanaf je 21e volledig worden vergoed vanuit het basispakket.

GroenLinks wil anticonceptie terug in het basispakket. Iedereen moet de anticonceptie kunnen kiezen die het best past. Daarnaast moeten de kosten voor anticonceptie eerlijk worden verdeeld en moeten die dus niet alleen bij de vrouw liggen.

 Eens

---

2 Er moet een nationaal actieplan komen voor de preventie van seksueel geweld.

GroenLinks wil een nationaal actieplan tegen seksueel geweld. De Centra Seksueel Geweld worden uitgebreid; ze combineren psychologische begeleiding voor zedenslachtoffers met het veiligstellen van aanwijzingen om verdachten op te sporen en te vervolgen. Agenten worden getraind om beter om te gaan met slachtoffers en daders van seksuele delicten. Slachtoffers krijgen sneller duidelijkheid over de voortgang in hun strafzaak en deze zaken blijven niet langer op de plank liggen. We vergroten de kennis over het tegengaan van seksueel misbruik in het onderwijs, bij (sport)verenigingen en in religieuze instellingen.

 Eens

---

3 De verplichte bedenktijd van 5 dagen voor een abortus moet worden afgeschaft.

GroenLinks vindt de verplichte bedenktijd van vijf dagen overbodig. Een vrouw kan deze keuze prima zelfstandig en zorgvuldig maken en mag hier net zoveel tijd voor nemen als zij nodig heeft.

 Eens

---

4 Nederland moet zich bezighouden met het tegengaan van meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken in andere landen.

Wereldwijd zijn ruim 200 miljoen meisjes en vrouwen slachtoffer van meisjesbesnijdenis, een vorm van genitale verminking. De afgelopen jaren hebben lokale vrouwenrechtenorganisaties en andere maatschappelijke organisaties grote vooruitgang geboekt bij de bestrijding hiervan. Maar we zijn er nog lang niet, tientallen miljoenen meisjes lopen nog het risico te worden besneden in het komende decennium. Ook kindhuwelijken komen nog veel voor in bepaalde landen. GroenLinks wil dat Nederland via diplomatie en ontwikkelings-samenwerking daarom blijft inzetten op het ondersteunen van maatschappelijke organisaties in hun strijd tegen meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken.

 Eens

---

5 De pil die voorkomt dat je hiv krijgt (PrEP) moet voor iedereen gratis beschikbaar zijn in Nederland.

Momenteel is PrEP maar voor 6500 mannen beschikbaar en tegelijkertijd krijgen nog honderden mannen hiv

---

per jaar in Nederland. GroenLinks vindt dat onacceptabel. Wij willen PrEP voor iedereen die dat nodig heeft. Dat is een belangrijke stap om het aantal hiv besmettingen in Nederland naar 0 te krijgen.

 Eens

---

6 Nederland moet andere landen actief aanspreken op het beschermen van vrouwen, LHBTI-personen, sekswerkers en drugsgebruikers.

GroenLinks vindt dat het opkomen voor kwetsbare groepen een centrale plek moet innemen in het Nederlandse buitenlandbeleid. Via diplomatieke kanalen moet Nederland landen die de rechten van kwetsbare groepen schenden daar actief op aanspreken. En via ontwikkelingssamenwerking moeten we kwetsbare groepen zelf actief ondersteunen. Zowel om hun positie direct te verbeteren, als om maatschappelijke organisaties te ondersteunen die strijden voor het versterken van hun rechten.

 Eens

---

7 Nederland moet financieel bijdragen aan het wereldwijd beschikbaar stellen van anticonceptie.

Toegang tot anticonceptie valt onder algemene mensenrechten; dat wordt onderschreven door de Verenigde Naties. GroenLinks vindt dat Nederland daarom moet blijven bijdragen aan de beschikbaarheid van anticonceptie, om de keuzevrijheid van meisjes en vrouwen wereldwijd te vergroten. Ongewenste zwangerschappen zijn een belangrijke factor bij schooluitval van meisjes, dus het verbeteren van de beschikbaarheid van anticonceptie maakt ook via die weg een belangrijke bijdrage aan gendergelijkheid.

 Eens

---

8 Nederland moet zich houden aan internationale afspraken rond het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

GroenLinks staat pal voor internationale solidariteit en wil tenminste 0,7 procent van ons bruto nationaal product besteden aan ontwikkelingssamenwerking. Armoedebestrijding, het aanpassen aan klimaatverandering en het versterken van de publieke sector, onderwijs en zorg staan hierin centraal. We kiezen vaker voor het opzetten van sociale vangnetten om de extreme armoede uit te roeien. De positie van vrouwen en meisjes verdient speciale prioriteit in het Nederlandse beleid.

Goede ontwikkelingssamenwerking alleen is niet genoeg om de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDGs) te behalen. Ook ander beleid moet daar aan bijdragen, bijvoorbeeld door het aanpakken van belastingontwijking en het invoeren van bindende wetgeving op het gebied van Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

 Eens

---

9 Testen op hiv en soa's moet voor iedereen in Nederland gratis mogelijk zijn ongeacht waar je laat testen.

GroenLinks vindt dat kosten geen belemmering mogen zijn om een soa- of hiv-test te doen. Iedereen moet zich kunnen laten testen, zodat je behandeld kan worden en niemand anders kan besmetten.

 Eens

---

10 Tijdens de coronacrisis mogen singles geen seks hebben (behalve met zichzelf).

De huidige situatie omtrent covid-19 is erg zorgelijk en het is dan ook van groot belang dat de maatregelen die worden voorgeschreven goed worden nageleefd. GroenLinks vindt het echter niet aan de politiek om voor te schrijven hoeveel seksuele partners een persoon mag hebben.

 Oneens

---

11 Homogenizing en conversietherapie moet bij wet verboden worden.

GroenLinks vindt conversietherapie een ontzettend schadelijke praktijk, die ten onrechte uitgaat van het idee dat alles wat niet-heteroseksueel en niet-cisgender is, een 'ziekte' is. Religie mag nooit een vrijbrief zijn om de rechten van LHBTIQ+ personen te schenden. Daarom wil GroenLinks conversietherapie zo snel mogelijk bij wet verbieden.

 Eens

---

12 Alle scholen moeten aandacht besteden aan positieve kanten van seks, relaties en liefde.

GroenLinks vindt het belangrijk dat jongeren weten dat zij zich niet hoeven te schamen voor hun eigen lijf, hun seksuele gevoelens en over seks. Seks kan vooral ook heel leuk zijn. Jongeren hebben recht op een goede en brede seksuele vorming op school. Zij moeten inzicht verwerven in verschillende vormen van seksualiteit (waaronder hetero-, homo-, bi- en a-seksualiteit en allerlei mogelijke variaties daarbinnen) en gestimuleerd worden om na te denken over hun eigen wensen en grenzen op het gebied van seksualiteit en relaties. Het onderwijs heeft hierin een belangrijke taak.

 Eens

---

13 Nederland moet in coronatijd meer financiële steun geven aan Afrikaanse landen.

Afrika wordt hard getroffen door de coronapandemie. Het aantal besmettingen bleef lange tijd redelijk beperkt, mede dankzij lockdown-maatregelen, maar neemt nu ook snel toe. De sociaal-economische gevolgen waren vanaf het begin van de pandemie ernstig. De armoede neemt toe en reguliere gezondheidszorg komt in gevaar. GroenLinks vindt dat Nederland extra geld beschikbaar moet stellen om Afrikaanse landen te helpen om deze moeilijke tijd door te komen. Daarnaast is het van groot belang om in te zetten op een solidaire verdeling van vaccins, zodat ook Afrikaanse landen zo snel mogelijk een hoge vaccinatiegraad op kunnen bouwen.

 Eens

---

14 Sekswerkers en ondernemers in de seksbranche moeten dezelfde rechten hebben als andere werkenden in Nederland.

GroenLinks wil de rechtspositie en veiligheid van sekswerkers versterken. Repressieve maatregelen die sekswerkers de illegaliteit indrijven, zoals de registratieplicht, draaien we terug. De overheid moet veilige werkplekken voor sekswerk mogelijk maken. Sekswerkers moeten kunnen worden erkend als zelfstandig ondernemer, met alle faciliteiten en voorwaarden die daarbij horen.

 Eens

---

15 Nederland moet zich sterk inzetten voor het recht op veilige abortus wereldwijd.

Toegang tot veilige abortus is essentieel voor het terugdringen van moedersterfte. GroenLinks vindt dat Nederland zich hier sterk voor moet inzetten, als onderdeel van de focus op Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten binnen het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid.

 Eens

PvdA

1 Anticonceptiemiddelen moeten ook vanaf je 21e volledig worden vergoed vanuit het basispakket.

De keuze voor een anticonceptiemiddel mag niet bepaald worden door wat je kunt betalen. Iedere vrouw moet kunnen kiezen voor de anticonceptie die voor haar het beste is. Daarom moeten alle vormen van anticonceptie vergoed worden via het basispakket.

 Eens

---

2 Er moet een nationaal actieplan komen voor de preventie van seksueel geweld.

Bijna de helft van de vrouwen maakt ooit seksueel geweld mee. Seksueel geweld is onaanvaardbaar en er moet hard tegen worden opgetreden. De PvdA is onder andere van mening dat onvrijwillige seks strafbaar moet worden, jongeren beter moeten worden voorgelicht over consent en er een nationaal actieplan tegen seksueel geweld moet komen

 Eens

---

3 De verplichte bedenktijd van 5 dagen voor een abortus moet worden afgeschaft.

Een vrouw die het besluit neemt voor een abortus doet dat niet zomaar, maar heeft daar al goed over nagedacht. Het is onzin en vaak extra belastend om dan nog eens 5 dagen verplicht te moeten wachten.

 Eens

---

4 Nederland moet zich bezighouden met het tegengaan van meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken in andere landen.

Mensenrechten zijn geen mening. Wanneer meisjes worden uitgehuwelijkt of besneden, worden mensenrechten grof geschonden. Daarom moeten NGO's die zich hiertegen inzetten worden gesteund. Ook moeten hersteloperaties van vrouwen die besneden zijn worden vergoed.

 Eens

---

5 De pil die voorkomt dat je hiv krijgt (PrEP) moet voor iedereen gratis beschikbaar zijn in Nederland.

PrEP helpt HIV voorkomen en wordt toegankelijk voor iedereen. Daarnaast komt er betere voorlichting over seksueel overdraagbare aandoeningen.

 Eens

---

6 Nederland moet andere landen actief aanspreken op het beschermen van vrouwen, LHBTI-personen, sekswerkers en drugsgebruikers.

NGO's, activisten en mensenrechtenverdedigers zijn vaak de enigen die een dam kunnen opwerpen tegen aantasting van de rechtsstaat. Juist zij komen op voor de meest gemarginaliseerden. Wereldwijd staan deze organisaties steeds vaker onder druk. Daarom willen wij dat deze organisaties vanuit Nederland, Europa en onze ambassades gesteund worden.

 Eens

---

7 Nederland moet financieel bijdragen aan het wereldwijd beschikbaar stellen van anticonceptie.

Toegang tot anticonceptie mag niet afhangen van hoeveel geld je hebt of waar je geboren bent. Daarom is SheDecides zo ongelofelijk belangrijk. Zodat vrouwen wereldwijd baas kunnen zijn over eigen buik.

 Eens

---

8 Nederland moet zich houden aan internationale afspraken rond het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

Nederland houdt zich aan de afgesproken norm van 0,7 procent van het BNP. Ook in tijden van economische krimp zetten we in op wereldwijde duurzame ontwikkeling. De bezuinigingen op ontwikkelingssamenwerking gaan dus van tafel. We richten ons op de meest kwetsbare en gemarginaliseerde mensen. Klimaatsteun en eerstejaarsopvang van asielzoekers komen niet langer uit het budget voor ontwikkelingssamenwerking. Ook humanitaire hulp voor mondiale crises, zoals klimaatrampen en pandemieën, gaan niet ten koste van lopende ontwikkelingsprogramma's.

 Eens

---

9 Testen op hiv en soa's moet voor iedereen in Nederland gratis mogelijk zijn ongeacht waar je laat testen.

Testen op hiv en soa's is gratis bij de GGD, maar daar kan niet iedereen terecht. Als je op een soa laat testen bij de huisarts wordt het vergoed door de zorgverzekering, maar pas nadat je eigen risico is opgebruikt. Dit betekent in veel gevallen dat je een soa- of hiv-test bij de huisarts zelf moet betalen. We kunnen en moeten nog veel meer doen om het taboe van soa's te halen en te verzekeren dat iedereen zo makkelijk mogelijk toegang krijgt tot testen. Soa- testen zijn behoren daarom gratis te zijn, ook bij de huisarts.

 Eens

---

10 Tijdens de coronacrisis mogen singles geen seks hebben (behalve met zichzelf).

Het hebben van een seksleven is ieders recht. De coronacrisis vraagt een hoop van mensen, ook van singles. Zowel singles als mensen in relaties kunnen de behoefte tot intimiteit ervaren. Een verplicht celibaat voor mensen die geen relatie hebben is wat de PvdA betreft dan ook niet aan de orde.

 Oneens

---

11 Homogenezing en conversietherapie moet bij wet verboden worden.

In Nederland moet je zichtbaar jezelf kunnen zijn, ongeacht op wie je verliefd wordt. Conversietherapie aanbieden aan jongeren is wat de PvdA betreft kindermishandeling. Zogenaamde homogenezing maakt levens kapot en moet zo snel mogelijk verboden worden.

 Eens

---

12 Alle scholen moeten aandacht besteden aan positieve kanten van seks, relaties en liefde.

De PvdA pleit voor verplichte voorlichting over seksuele diversiteit en genderidentiteit in basis en voorgezet onderwijs en op lerarenopleidingen. De positieve kanten van seks, intimiteit, consent en relaties horen hier uiteraard bij. We stimuleren GSA's (Gender and Sexuality Alliances) op scholen. Daarbij werken we samen met het COC. Scherpe controle op naleving over seksuele diversiteit en het signaleren van pestgedrag op alle scholen. Dit is een onderdeel van de lerarenopleiding.

 Eens

---

13 Nederland moet in coronatijd meer financiële steun geven aan Afrikaanse landen.

De impact van de corona-epidemie op de seksuele en reproductieve gezondheid van meisjes en vrouwen is zeer ernstig en ook de LHBTI gemeenschap is bovenmatig getroffen. Er is alle aanleiding om tijdens de huidige pandemie extra te investeren om vrouwen en meisjes te bereiken en zo de toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg te behouden. De PvdA heeft het pleidooi van de AIV gesteund en het kabinet hier meermaals toe opgeroepen. Helaas heeft het kabinet hier geen gehoor aan gegeven. Ook het amendement van de PvdA en GroenLinks dat nog verdere bezuiniging op SRGR en aids/hiv wilde voorkomen werd helaas terzijde gelegd door minister Kaag.

 Eens

---

14 Sekswerkers en ondernemers in de seksbranche moeten dezelfde rechten hebben als andere werkenden in Nederland.

De PvdA pleit voor goede bescherming van sekswerkers zodat zij veilig en alleen vrijwillig hun werk kunnen doen. We bestrijden mensenhandel en uitbuiting van kinderen en volwassenen. We zorgen voor voldoende middelen. Ook kiezen we voor een pooierverbod om uitbuiting van sekswerkers te voorkomen. Het is onacceptabel dat pooiers sekswerkers dwingen inkomsten af te staan of hun vrijheden ontnemen. We binden de strijd aan met gedwongen sekswerk.

 Oneens

---

15 Nederland moet zich sterk inzetten voor het recht op veilige abortus wereldwijd.

Vrouwen hebben het recht om zelf te beslissen over hun eigen lichaam, of dat nu gaat over met wie zij seks hebben of wanneer zij wel of niet zwanger worden of zijn. Het is onacceptabel dat dit recht vrouwen ontnomen wordt, maar helaas zien we het nog al te vaak. Daarom is SheDecides opgericht, om vrouwen overal ter wereld keuzevrijheid te bieden.

 Eens

ChristenUnie

1 Anticonceptiemiddelen moeten ook vanaf je 21e volledig worden vergoed vanuit het basispakket.

De ChristenUnie wil dat anticonceptie die op recept verkrijgbaar is, wordt opgenomen in het basispakket, uitgezonderd vormen van anticonceptie die de zwangerschap afbreken. Zo worden financiële drempels weggenomen. Dit is een effectieve maatregel om het aantal abortussen omlaag te brengen.

 Eens

---

2 Er moet een nationaal actieplan komen voor de preventie van seksueel geweld.

Er is alle reden om seksueel geweld en uitbuiting op nationaal niveau aan te pakken. Onder andere door een einde te maken aan het failliete Nederlandse prostitutie model. Prostitutie is ongelijkwaardig, er is meestal sprake van machtsongelijkheid, economische ongelijkheid en genderongelijkheid. Daarom kiest de ChristenUnie ervoor om het kopen van seks strafbaar te stellen. De klant wordt strafbaar, niet de sekswerker. Want het grove onrecht dat kwetsbare mensen wordt aangedaan willen we bestrijden. Door goede hulp te bieden, door goede opsporing en berechting van allen die zich schuldig maken aan dwang, uitbuiting of het sponsoren ervan. De wettelijke instrumenten om minderjarigen tegen seksueel misbruik te beschermen, worden verruimd. Daarbij is ook inzet nodig op voorlichting en preventie onder jongeren.

 Eens

---

3 De verplichte bedenktijd van 5 dagen voor een abortus moet worden afgeschaft.

Niemand wil dat het besluit om een zwangerschap af te breken lichtvaardig wordt genomen. De wet bevat zorgvuldigheidseisen, die geen dode letter mogen zijn. De beraadtermijn van 5 dagen blijft in stand.

 Oneens

---

4 Nederland moet zich bezighouden met het tegengaan van meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken in andere landen.

Wereldwijd vindt er veel (seksueel) geweld tegen vrouwen en kinderen plaats. Nederland moet zich blijven inspannen om geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld tegen te gaan – in het bijzonder vrouwenbesnijdenis, kindhuwelijken en (online) seksuele uitbuiting. Nederland ondersteunt hiertoe maatschappelijke organisaties en initiatieven zoals 'Girls not Brides'.

 Eens

---

5 De pil die voorkomt dat je hiv krijgt (PrEP) moet voor iedereen gratis beschikbaar zijn in Nederland.

De ChristenUnie wil de (tussentijdse) evaluatie van de pilot van de PrEp-verstrekking aan hoogrisico-mannen afwachten. De medische gronden voor structurele subsidiëring worden dan duidelijk.

 Oneens

---

6 Nederland moet andere landen actief aanspreken op het beschermen van vrouwen, LHBTI-personen, sekswerkers en drugsgebruikers.

Nederland moet inzetten op de verbetering van de gezondheidszorg in ontwikkelingslanden, in het bijzonder voor kwetsbare groepen, zoals vrouwen, jongeren en kinderen. Bij kennisoverdracht en voorlichting, preventie van ongewenste zwangerschappen, seksueel overdraagbare aandoeningen en goede, toegankelijke moeder-kind zorg wordt rekening gehouden met de sociale, culturele en religieuze perspectieven en de context van de lokale gemeenschap.

 Eens

---

7 Nederland moet financieel bijdragen aan het wereldwijd beschikbaar stellen van anticonceptie.

Nederland zet in op de verbetering van de gezondheidszorg in ontwikkelingslanden, in het bijzonder voor vrouwen, jongeren en kinderen. Bij kennisoverdracht en voorlichting, preventie van ongewenste zwangerschappen, seksueel overdraagbare aandoeningen en goede, toegankelijke moeder-kind zorg wordt rekening gehouden met de sociale, culturele en religieuze perspectieven en de context van de lokale gemeenschap. Niet in elke context is anticonceptie een reëel aanvaardbaar middel, maar voorlichting en goede zorg zijn veel vaker mogelijk.

 Eens

---

8 Nederland moet zich houden aan internationale afspraken rond het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

Wat de ChristenUnie betreft geeft Nederland 0,7% van het bruto nationaal inkomen (BNI) uit aan ontwikkelingssamenwerking, in navolging van internationale afspraken. Dit percentage omvat geen uitgaven die bedoeld zijn voor het stimuleren van Nederlandse export en de opvang van asielzoekers. De ChristenUnie wil dat 50% van het ontwikkelingsbudget wordt besteed aan verbetering van de leefomstandigheden in landen met de meeste armoede en achterstanden.

 Eens

---

9 Testen op hiv en soa's moet voor iedereen in Nederland gratis mogelijk zijn ongeacht waar je laat testen.

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat er geen te hoge financiële drempels zijn voor een soa- of hiv-test, met de huidige regeling is dat voldoende geborgd.

 Oneens

---

10 Tijdens de coronacrisis mogen singles geen seks hebben (behalve met zichzelf).

Het is niet aan de politiek om hier een uitspraak over te doen. Privécontacten zijn privé. Het dringend advies is om bij mensen buiten het eigen huishouden 1,5 meter afstand te houden.

 Oneens

---

11 Homogenisering en conversietherapie moet bij wet verboden worden.

Homoseksualiteit is geen ziekte: genezingspraktijken of conversietherapieën wijst de ChristenUnie af. Voor de ChristenUnie is het cruciaal dat je in ons land vrij bent om jezelf te uiten, om je eigen opvattingen te hebben - om jezelf te zijn. Om homo te zijn. Er loopt nu onderzoek om te kijken in hoeverre deze praktijken daadwerkelijk plaats vinden. En wat goede maatregelen zouden zijn. Daarbij is het voor de ChristenUnie belangrijk dat je als homo veilig bent in je eigen omgeving en dat je vrij bent om je eigen keuzes te maken. Maar ook dat, als jongeren worstelen met hun geaardheid in relatie tot hun geloof, er alle ruimte is voor een pastoraal gesprek. Daarbij is zorgvuldigheid nodig. Dan gaat het namelijk over je zijn, waarin iemand anders niet mag voorschrijven hoe je daarmee omgaat.

 Eens

---

12 Alle scholen moeten aandacht besteden aan positieve kanten van seks, relaties en liefde.

De ChristenUnie hecht aan de vrijheid van scholen om hun onderwijs in te richten en vindt dat de overheid ervoor moet waken één bepaalde visie op het goede leven aan het onderwijs op te leggen. Dat betekent dat scholen vrij zijn of en hoe ze aandacht besteden aan onder andere de positieve kanten van seks, relaties en liefde.

 Eens

---

13 Nederland moet in coronatijd meer financiële steun geven aan Afrikaanse landen.

De ChristenUnie wil dat 50% van het ontwikkelingsbudget wordt besteed aan verbetering van de leefomstandigheden in landen met de meeste armoede en achterstanden. Nederland moet zich blijven inspannen om geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld tegen te gaan – in het bijzonder vrouwenbesnijdenis, kindhuwelijken en (online) seksuele uitbuiting.

 Eens

---

14 Sekswerkers en ondernemers in de seksbranche moeten dezelfde rechten hebben als andere werkenden in Nederland.

Prostitutie is ongelijkwaardig, er is meestal sprake van machtsongelijkheid, economische ongelijkheid en genderongelijkheid. De ChristenUnie is tegen prostitutie en kiest voor beleid dat zo min mogelijk slachtoffers maakt. Kwetsbare mensen wordt grof onrecht aangedaan. De ChristenUnie wil het kopen van seks strafbaar maken voor de klant, niet voor de prostituee. Invoering van dit 'Nordic model' moet samengaan met goede hulpverlening en uitstapprogramma's. Landelijk wordt geborgd dat er in elke regio hulp beschikbaar is. Uitstappen is één, de samenleving instappen is twee. Daarom wordt de doelstelling van de subsidies voor uitstapprogramma's verbreed, naar hulp bij het vinden van werk, huisvesting (inclusief urgentieverklaring), scholing en schuldhulpverlening. Er komt daarnaast een pooierverbod.

 Oneens

---

15 Nederland moet zich sterk inzetten voor het recht op veilige abortus wereldwijd.

Wat de ChristenUnie betreft moet Nederland zich inzetten voor goede, toegankelijke moeder-kind zorg wereldwijd. Nederland zet in op de verbetering van de gezondheidszorg, in het bijzonder voor vrouwen, jongeren en kinderen. Bij kennisoverdracht en voorlichting, preventie van ongewenste zwangerschappen, seksueel overdraagbare aandoeningen en goede, toegankelijke moeder-kind zorg wordt rekening gehouden met de sociale, culturele en religieuze perspectieven en de context van de lokale gemeenschap.

 Oneens

SGP

1 Anticonceptiemiddelen moeten ook vanaf je 21e volledig worden vergoed vanuit het basispakket.

De SGP vindt dat anticonceptie niet in het basispakket thuis hoort.

 Oneens

---

2 Er moet een nationaal actieplan komen voor de preventie van seksueel geweld.

Seksueel geweld mag simpelweg niet plaatsvinden in Nederland. De bestraffing van degenen die zich schuldig

---

hebben gemaakt aan seksuele intimidatie en vergelijkbare delicten, moeten aangescherpt worden. Onder het mom voorkomen is beter dan genezen is een actieplan mogelijk. Wel onder de juiste voorwaarden. Een gezonde relatie zoals een huwelijk als basis voor seksualiteit.

 Eens

---

3 De verplichte bedenktijd van 5 dagen voor een abortus moet worden afgeschaft.

Abortus is een ingrijpend gebeuren, waarbij het gaat om beëindigen van het ongeboren leven. Voor zo'n indringend iets is een bedenktijd van vijf dagen volstrekt redelijk.

 Oneens

---

4 Nederland moet zich bezighouden met het tegengaan van meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken in andere landen.

De SGP waardeert de Nederlandse inzet voor 'vrijheid' in de betekenis van het vrij zijn van dwang en geweld en de mogelijkheid hebben om 'het goede te zoeken' voor zichzelf en de naaste. Die 'vrijheid' moet altijd ingebed zijn in 'verantwoordelijkheid'. Binnen het Nederlandse beleid inzake SRGR en vrouwenrechten verdienen de genoemde vormen van geweld tegen meisjes bijzondere aandacht. Daarbij gaat het met name om een dialoog over het belang van zaken als vrijheid, gezondheid, onderwijs en ontwikkeling van kinderen.

 Eens

---

5 De pil die voorkomt dat je hiv krijgt (PrEP) moet voor iedereen gratis beschikbaar zijn in Nederland.

Wat de SGP betreft, hoort seksualiteit thuis in een levenslange relatie van liefde en trouw tussen man en vrouw. Vergoeding van PrEP past hier niet bij.

 Oneens

---

6 Nederland moet andere landen actief aanspreken op het beschermen van vrouwen, LHBTI-personen, sekswerkers en drugsgebruikers.

Deze stelling haalt een aantal verschillende zaken door elkaar. De SGP zet zich in voor het tegengaan van mensenhandel en geweld en/of discriminatie tegen vrouwen en meisjes. De SGP betreurt echter dat Nederland zich internationaal ook inzet voor abortus. In plaats daarvan zou Nederland zich moeten inzetten voor goede moeder- en kindzorg. Ook het ongeboren kind heeft immers rechten. (Verbaal) geweld tegen LHBTI-personen keurt de SGP af, maar zaken als het internationaal propageren van een vrije seksuele moraal of van het invoeren van homohuwelijken kunnen niet rekenen op onze goedkeuring. De SGP steunt de strijd tegen internationale misdaad, waaronder drugshandel, en vindt dat Nederland in dat kader drugsgebruik dient te ontmoedigen.

 Oneens

---

7 Nederland moet financieel bijdragen aan het wereldwijd beschikbaar stellen van anticonceptie.

Seksuele onthouding en seksuele (huwelijks)trouw vormen de beste waarborg voor seksuele gezondheid. Dit verdient veel meer aandacht in het beleid. Inzet op seksuele vrijheid kan ongewenste zwangerschappen in de hand werken. De SGP zou graag zien dat de Nederlandse overheid zich internationaal sterk maakt voor liefde en trouw en het denken in 'plichten' of 'verantwoordelijkheden' in plaats van alleen 'rechten'.

 Oneens

---

8 Nederland moet zich houden aan internationale afspraken rond het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

Ontwikkelingssamenwerking heeft in de afgelopen decennia bijgedragen aan onder meer beter onderwijs voor kansarme jeugd, meer sociale veiligheid, en minder armoede. Maar er is nog veel te doen. De 0,7%-norm die in OESO-verband is afgesproken blijft een waardevol ijkpunt. Tegelijk moeten ook nieuwe vormen van financiering overwogen worden. Dit alles kan bijdragen aan meer werkgelegenheid en het realiseren van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) die vooral waardevol zijn, zoals SDG 2 (voldoende voedsel), SDG 6 (genoeg en schoon water) en SDG 16 (recht doen).

 Eens

---

9 Testen op hiv en soa's moet voor iedereen in Nederland gratis mogelijk zijn ongeacht waar je laat testen.

Hoewel gratis testen voor iedereen nu al mogelijk is bij de GGD, kunnen we ons voorstellen dat het in het kader van de volksgezondheid van belang is dat testen bij de huisarts net zo laagdrempelig, en dus ook gratis, is.

 Eens

---

10 Tijdens de coronacrisis mogen singles geen seks hebben (behalve met zichzelf).

Het gaat te ver dat je als politieke partij treedt in het privéleven van burgers.

 Oneens

---

11 Homogenezing en conversietherapie moet bij wet verboden worden.

De SGP maakt bezwaar tegen het frame 'homogenezing(stherapie)'. Het is onduidelijk wat hier precies mee wordt bedoeld. Het staat eenieder vrij om gebruik te maken van wat voor cursussen, coaching of therapieën dan ook. Er ontstaat pas een probleem als er sprake zou zijn van dwang. In dat geval kan er strafrechtelijk worden opgetreden, maar dat is in Nederland nog nooit voorgekomen.

 Oneens

---

12 Alle scholen moeten aandacht besteden aan positieve kanten van seks, relaties en liefde.

De kerndoelen verplichten scholen al om aandacht te geven aan seksualiteit en seksuele diversiteit. De SGP vindt aandacht voor gezonde relatievorming van groot belang. Het is aan de scholen om op basis van hun profiel vorm te geven aan het onderwijs.

 Eens

---

13 Nederland moet in coronatijd meer financiële steun geven aan Afrikaanse landen.

Onder meer in het kader van de wereldwijde bestrijding van Covid-19 heeft de SGP zich ingezet voor behoud van het bestaande ODA-budget en het toevoegen van gelden voor voedselzekerheid en gezondheidszorg. Dit moet onder meer ten goede komen aan arme en kwetsbare bevolkingsgroepen in Afrikaanse landen.

 Eens

---

14 Sekswerkers en ondernemers in de seksbranche moeten dezelfde rechten hebben als andere werkenden in Nederland.

Het is belangrijk dat zowel prostitueebezoek als uitbaten strafbaar wordt. Zo pak je het probleem bij de kern aan en worden vrouwen niet de dupe. Vrouwen die willen uitstappen moeten hier op de juiste manier bij geholpen worden d.m.v. passende woonruimte en vervangend werk. SGP is dus voor hulp bij uitstappen en hulp aan vrouwen, maar tegen prostitutie in het algemeen. Dezelfde rechten is dus onmogelijk.

 Oneens

---

15 Nederland moet zich sterk inzetten voor het recht op veilige abortus wereldwijd.

Met de initiatiefnota 'Dwang tegen vrouwen rond liefde, lijf en leven' legt de SGP de vinger bij de vele schrijnende misstanden op het vlak van abortus en draagmoederschap. De SGP pleit voor het investeren in goede moeder- en kindzorg als 'sociale vooruitgang', en voor het bestrijden van misstanden in 'babyfabrieken' als prioriteit binnen het SRGR- en vrouwenrechtenbeleid. Meer aandacht is nodig voor het, samen met maatschappelijke organisaties, bestrijden van gendercide en drang of dwang rond abortussen, bijvoorbeeld middels het creëren van databases met kwalitatieve en kwantitatieve gegevens, het scheppen van een internationaalrechtelijk verbod op gendercide en gedwongen abortus, het bevorderen van internationale richtlijnen over het 'recht op leven', en het starten van een internationale dialoog over het tegengaan van sekseselectie en onvrijwillige abortus. Het is van belang budgetten vrij te maken voor Nederlandse en EU- en VN-programma's die hieraan bijdragen.

 Oneens

SP

1 Anticonceptiemiddelen moeten ook vanaf je 21e volledig worden vergoed vanuit het basispakket.

Iedere vrouw moet toegang hebben tot optimale anticonceptie. Deze keuze voor mag niet bepaald worden door financiële overwegingen.

 Eens

---

2 Er moet een nationaal actieplan komen voor de preventie van seksueel geweld.

De SP acht het van groot belang dat er een breed gedragen overkoepelend actieplan met concrete doelen op het gebied van soa's, hiv, seksuele gezondheid en preventie van seksueel geweld bestaat.

 Eens

---

3 De verplichte bedenktijd van 5 dagen voor een abortus moet worden afgeschaft.

Het is heel begrijpelijk dat vrouwen de wachttijd van 5 dagen als vervelend kunnen ervaren. We moeten echter ook voorkomen dat vrouwen bij zo'n ingrijpende beslissing later toch nog spijt krijgen. Daarom heeft de SP er alles afwegende begrip voor om deze periode van 5 dagen te laten bestaan.

 Oneens

---

4 Nederland moet zich bezighouden met het tegengaan van meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken in andere landen.

Deze gruwelijke vorm van verminking heeft grote en levenslange lichamelijke en emotionele gevolgen voor meisjes en vrouwen. Nog steeds worden ook Nederlandse meisjes met een achtergrond uit landen als Somalië, Egypte of Indonesië op deze manier besneden. We moeten meisjes tegen deze vreselijke vorm van kindermishandeling beschermen en vrouwen die besneden zijn ondersteunen.

 Eens

---

5 De pil die voorkomt dat je hiv krijgt (PrEP) moet voor iedereen gratis beschikbaar zijn in Nederland.

De SP is van mening dat PrEP opgenomen dient te worden in het basispakket. Een eigen bijdrage is onwenselijk.

 Eens

---

6 Nederland moet andere landen actief aanspreken op het beschermen van vrouwen, LHBTI-personen, sekswerkers en drugsgebruikers.

De rechten en positie van kwetsbare groepen in andere landen moeten worden ondersteund. Seksuele

---

rechten en gezondheid maken hier uiteraard onderdeel van uit. Daarnaast heeft de SP bijvoorbeeld opgeroepen om de aanpak van hiv in ontwikkelingslanden niet te laten ondersneeuwen door de aanpak van Covid-19.

 Eens

---

7 Nederland moet financieel bijdragen aan het wereldwijd beschikbaar stellen van anticonceptie.

Toegang tot anticonceptie is essentieel om vrouwen zelf de regie te geven over hun levens. Daarom is het belangrijk dat ook vrouwen in ontwikkelingslanden hier toegang toe krijgen. Nederland moet er financieel aan bijdragen om dit doel te bereiken.

 Eens

---

8 Nederland moet zich houden aan internationale afspraken rond het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

Het budget voor ontwikkelingssamenwerking moet terug naar 0,7% van het BNI. Er is de afgelopen jaren veel teveel bezuinigd op internationale solidariteit en ook de komende jaren dreigt er te weinig geld beschikbaar te komen. De SP wil dat er voldoende geld wordt vrijgemaakt voor ontwikkelingssamenwerking.

 Eens

---

9 Testen op hiv en soa's moet voor iedereen in Nederland gratis mogelijk zijn ongeacht waar je laat testen.

Een snelle opsporing is van belang. Een zo groot mogelijke groep moet kunnen worden getest indien men dat wenst. De SP vindt daarnaast dat wachtlijsten hierbij onwenselijk zijn.

 Eens

---

10 Tijdens de coronacrisis mogen singles geen seks hebben (behalve met zichzelf).

Dit is niet aan de politiek.

 Oneens

---

11 Homogenizing en conversietherapie moet bij wet verboden worden.

De SP wil dat er een wet komt om iedereen die de homoseksuele gerichtheid (inclusief biseksualiteit) of genderidentiteit van een ander probeert te veranderen, te onderdrukken of uit te wissen, te bestraffen, met specifiek aandacht voor jongeren en kwetsbare personen.

 Eens

---

12 Alle scholen moeten aandacht besteden aan positieve kanten van seks, relaties en liefde.

De SP vindt het belangrijk dat ook seksuele weerbaarheid aan bod komt bij seksuele voorlichting op school. Aandacht besteden aan de positieve kanten van seks, relaties en liefde kan daaraan bijdragen.

 Eens

---

13 Nederland moet in coronatijd meer financiële steun geven aan Afrikaanse landen.

Juist in crisistijd is ontwikkelingssamenwerking enorm belangrijk. De effecten van de coronacrisis op Afrika zijn enorm en daarom is extra geld voor noodhulp en zorgvoorzieningen noodzakelijk. Wat de SP betreft wordt het advies van de AIV opgevolgd. Ook moet er ingezet worden op voldoende coronavaccins voor Afrikaanse landen.

 Eens

---

14 Sekswerkers en ondernemers in de seksbranche moeten dezelfde rechten hebben als andere werkenden in Nederland.

De SP heeft ingestemd met de opheffing van het bordeelverbod, waardoor de prostitutie is gelegaliseerd. De sociale positie van de prostituee moet worden verbeterd. Klanten die willens en wetens gebruik maken van een prostituee die gedwongen aan het werk is moeten strafrechtelijk aangepakt kunnen worden.

 Eens

---

15 Nederland moet zich sterk inzetten voor het recht op veilige abortus wereldwijd.

De SP vindt het van groot belang dat abortussen veilig plaatsvinden en dat iedereen hier toegang toe heeft. Daarvoor moet Nederland zich in zetten.

 Eens

PvdD

1 Anticonceptiemiddelen moeten ook vanaf je 21e volledig worden vergoed vanuit het basispakket.

De Partij voor de Dieren is van mening dat iedereen toegang moet hebben tot goede anticonceptiemiddelen. Daarom moet de vergoeding voor anticonceptiemiddelen voor alle leeftijden terug in het basispakket komen.

 Eens

---

2 Er moet een nationaal actieplan komen voor de preventie van seksueel geweld.

De Partij voor de Dieren is van mening dat de aanpak van seksueel geweld verbeterd moet worden. De ervaring van het slachtoffer moet centraal staan. De capaciteit bij politie en justitie moet omhoog zodat aangiftes

---

vaker worden opgevolgd en daders gestraft. We steunen het Centrum Seksueel Geweld (financieel) en we beschermen de privacy van het slachtoffer.

 Eens

---

3 De verplichte bedenktijd van 5 dagen voor een abortus moet worden afgeschaft.

De Partij voor de Dieren vindt het een zaak van vrouw en arts om in de behandelkamer een weloverwogen besluit te nemen over het kiezen voor abortus.

 Eens

---

4 Nederland moet zich bezighouden met het tegengaan van meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken in andere landen.

Een ieder is vrij zijn eigen gebruiken en tradities te kiezen en te volgen, maar de vrijheid van traditie houdt op waar het lijden van mens of dier begint. Meisjes die op 13-jarige leeftijd moeten trouwen worden op onaantvaardbare wijze in hun vrijheid aangetast en Nederland heeft een rol in het opkomen voor hun mensenrechten. De persoonlijke en lichamelijke integriteit van mensen is een groot goed en gaat boven religieuze tradities, zoals meisjesbesnijdenis.

 Eens

---

5 De pil die voorkomt dat je hiv krijgt (PrEP) moet voor iedereen gratis beschikbaar zijn in Nederland.

De Partij voor de Dieren wil dat PrEP voor iedereen vergoed wordt. Hierbij acht de Partij voor de Dieren medische begeleiding als belangrijk.

 Eens

---

6 Nederland moet andere landen actief aanspreken op het beschermen van vrouwen, LHBTI-personen, sekswerkers en drugsgebruikers.

De Partij voor de Dieren wil extra aandacht voor de positie van kwetsbare groepen elders op de wereld. Het budget voor ontwikkelingssamenwerking moet hiervoor worden opgehoogd en ingezet. Naast het aanspreken van andere landen via diplomatieke kanalen, moet Nederland ook kijken naar de eigen bijdrage aan grondoorzaken die de positie van kwetsbare groepen verzwakken, zoals de klimaat- en biodiversiteitscrisis en internationale activiteiten van Nederlandse bedrijven.

 Eens

---

7 Nederland moet financieel bijdragen aan het wereldwijd beschikbaar stellen van anticonceptie.

De Partij voor de Dieren wil extra aandacht voor de positie van vrouwen en meisjes. Nu leiden zij vaak een leven in dienst van de ander: de echtgenoot, familie, een (groot) gezin, of het huishouden. Zij krijgen meer grip

---

op hun eigen leven als ze meer perspectieven en keuzevrijheid hebben. Het wereldwijd vergroten van de toegang tot essentiële medicijnen, anticonceptie en onderwijs speelt een grote rol bij het bieden van die keuzevrijheid.

 Eens

---

8 Nederland moet zich houden aan internationale afspraken rond het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

De Partij voor de Dieren pleit ervoor om het budget voor ontwikkelingssamenwerking te verhogen naar één procent van het bruto nationaal inkomen (BNI). Bij een dalend BNI mag er niet worden bezuinigd op ontwikkelingssamenwerking. Het budget voor ontwikkelingssamenwerking zal bij een dalend BNI daarom automatisch boven de één procent van het BNI uitkomen. Deze hulp wordt gericht op de belangen van de mensen daar en niet op de belangen van het Nederlandse bedrijfsleven. De positie van de arme bevolking wordt versterkt, vooral de leefsituatie van vrouwen en kinderen. Er moet weer een aparte minister van Ontwikkelingssamenwerkingen komen. Daarnaast moet Nederland zijn eigen bijdrage aan de grondoorzaken van armoede en conflict elders op de wereld, zoals door militaire interventies en de klimaatcrisis, aanpakken.

 Eens

---

9 Testen op hiv en soa's moet voor iedereen in Nederland gratis mogelijk zijn ongeacht waar je laat testen.

De Partij voor de Dieren wil het eigen risico afschaffen. Testen op hiv en soa's moet voor iedereen toegankelijk en gratis zijn.

 Eens

---

10 Tijdens de coronacrisis mogen singles geen seks hebben (behalve met zichzelf).

De keuze om seks te hebben is ieders eigen verantwoordelijkheid en absoluut geen zaak van de overheid, ook niet in het kader van virusbestrijding. Om de verspreiding van corona tegen te gaan is het belangrijk de basisregels van de overheid op te volgen en waar dat kan zelf verantwoordelijkheid te nemen voor verstandig gedrag.

 Oneens

---

11 Homogenezing en conversietherapie moet bij wet verboden worden.

Homogenezing en conversietherapie zijn verwerpelijk en moeten bij wet verboden en strafbaar gesteld worden.

 Eens

---

12 Alle scholen moeten aandacht besteden aan positieve kanten van seks, relaties en liefde.

Scholen worden gestimuleerd om bij lessen seksualiteit en seksuele diversiteit ook aandacht te besteden aan de sociale, relationele en plezierige aspecten van seks.

 Eens

---

13 Nederland moet in coronatijd meer financiële steun geven aan Afrikaanse landen.

De Partij voor de Dieren vindt dat Nederland de meest kwetsbare landen moet helpen in de strijd tegen de coronacrisis en haar gevolgen. Naast het verlenen van financiële steun, moet Nederland zich ook inzetten voor patentloze coronavaccins, -behandelingen en -tests om vaccinatieongelijkheid tegen te gaan. Het mag niet zo zijn dat rijke landen vaccins opkopen en overige landen achter in de rij moeten aansluiten.

 Eens

---

14 Sekswerkers en ondernemers in de seksbranche moeten dezelfde rechten hebben als andere werkenden in Nederland.

De Partij voor de Dieren is tegen de strafbaarstelling van prostitutiebezoek. De maatschappelijke positie van sekswerkers moet verbeterd worden en zij moeten beter beschermd worden tegen misstanden. Het criminaliseren van sekswerk helpt daar niet bij. Mensenhandel en uitbuiting moeten effectiever worden aangepakt. Klanten die seksuele handelingen verrichten met een prostituee terwijl zij kunnen weten of vermoeden dat er sprake is van uitbuiting of mensenhandel, moet wel strafbaar gesteld worden.

 Eens

---

15 Nederland moet zich sterk inzetten voor het recht op veilige abortus wereldwijd.

De Partij voor de Dieren vindt het belangrijk dat vrouwen wereldwijd toegang hebben tot legale anticonceptie en abortus.

 Eens

50PLUS

1 Anticonceptiemiddelen moeten ook vanaf je 21e volledig worden vergoed vanuit het basispakket.

50PLUS vindt dat anticonceptie voor iedereen in het basispakket moet.

 Eens

---

2 Er moet een nationaal actieplan komen voor de preventie van seksueel geweld.

50PLUS vindt het onacceptabel dat er zoveel vrouwen (22%) en mannen (6%) te maken krijgen met seksueel geweld. De politiek moet alles in het werk stellen om daar aandacht voor te krijgen. Samen in de driehoek van bestuur, politie en Openbaar Bestuur moet er ingezet worden in het opleiden van politie en hulpverleners hoe om te gaan met signalen van seksueel geweld bij slachtoffers. Volgens 50PLUS wordt de basis voor een goed functionerende samenleving in het onderwijs gelegd; en net zoals er over discriminatie, over het klimaat, over pesten ook voorlichtingsprogramma's op scholen wenselijk zijn, vindt 50PLUS het ook zeer belangrijk dat er

---

seksuele voorlichting op scholen gegeven wordt. Ook aandacht met publiekscampagnes door de overheid geïnitieerd voor sociale thema's als sekscultuur draagt bij aan preventie en voorkomen van seksueel geweld.

 Eens

---

3 De verplichte bedenktijd van 5 dagen voor een abortus moet worden afgeschaft.

In een moderne en democratische samenleving vindt 50PLUS het goed dat vrouwen de keuze hebben om voor abortus te kiezen. Daar de keuze voor abortus een zeer ingrijpend en niet omkeerbaar besluit is vindt 50PLUS het goed dat deze keuze ook een weloverwogen beslissing is die vrouwen de rest van hun leven als ervaring meedragen. De ervaring leert dat vrouwen goed over hun besluit hebben nagedacht en dat de termijn van 5 dagen zeer bezwaarlijk is.

 Eens

---

4 Nederland moet zich bezighouden met het tegengaan van meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken in andere landen.

50PLUS vindt dat Nederland de morele plicht heeft om zich te verzetten tegen dat jonge meisjes doelbewust voor het leven verminkt worden. Het gaat hierover een zeer ernstige mishandeling, een misdaad en een misdrijf tegen de mensheid. In dezelfde lijn vindt 50PLUS dat kindhuwelijken misdadig zijn. 50PLUS vindt dat kinderen beschermd dienen te worden tegen deze misdrijven. Het aanpakken van dergelijke misdrijven tegen de mensheid kent wat betreft 50PLUS geen grens dus zowel in Nederland als in andere landen dient dit bestreden te worden.

 Eens

---

5 De pil die voorkomt dat je hiv krijgt (PrEP) moet voor iedereen gratis beschikbaar zijn in Nederland.

50PLUS vindt dat PrEP net als alle andere voorbehoedsmiddelen in het basispakket van de zorgverzekering moeten worden aangeboden. Dat is dus niet gratis maar wel als basisvoorziening in het zorgsysteem.

 Oneens

---

6 Nederland moet andere landen actief aanspreken op het beschermen van vrouwen, LHBTI-personen, sekswerkers en drugsgebruikers.

50PLUS vindt zoals in artikel 1 van de Grondwet is vastgelegd dat alle mensen ongeacht hun godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, niet gediscrimineerd mogen worden. Het beschermen van vrouwen, LHBTI-personen, sekswerkers en drugsgebruikers houdt zich niet aan grenzen en 50PLUS vindt dat Nederland in al haar diplomatieke contacten met andere landen dit actief moet blijven benoemen.

 Eens

---

7 Nederland moet financieel bijdragen aan het wereldwijd beschikbaar stellen van anticonceptie.

50PLUS vindt dat we onze verantwoordelijkheid moeten nemen om bij te dragen aan ontwikkelingshulp en dat hier aandacht voor moeten worden gevraagd. Maar 50PLUS vindt dit concreet binnen de soevereiniteit van een land vallen en dit moet het land zelf beslissen.

 Oneens

---

8 Nederland moet zich houden aan internationale afspraken rond het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

50PLUS vindt dat een land als Nederland zich te houden heeft aan de afspraken die ze gemaakt heeft. Daar de afspraak is dat Nederland 0,7 % van het bruto nationaal product (BNI) besteedt aan ontwikkelingssamenwerking moet Nederland die afspraak gewoon nakomen.

 Eens

---

9 Testen op hiv en soa's moet voor iedereen in Nederland gratis mogelijk zijn ongeacht waar je laat testen.

50PLUS vindt in het kader van een goede gezondheidszorg dat testen op hiv en soa's (en nu sinds kort ook op corona) altijd gratis dient te zijn. Het betreft een preventieve maatregel die veiligheid geeft aan mensen die besmet kunnen zijn alsook bescherming oplevert voor mensen die in contact komen met een besmet persoon. 50PLUS vindt dat naast de GGD uiteraard ook de huisarts als poortwachter voor de zorg van de inwoner van Nederland die inwoner gratis deze test moet verstrekken.

 Eens

---

10 Tijdens de coronacrisis mogen singles geen seks hebben (behalve met zichzelf).

50PLUS vindt dit de keuzevrijheid van de personen zelf. Maar ook voor singles gelden de coronamaatregelen.

 Oneens

---

11 Homogenizing en conversietherapie moet bij wet verboden worden.

50PLUS vindt dat een LHBTI-persoon dus een persoon met een andere seksuele geaardheid niet ziek is. Omdat het geen ziekte betreft is de term homofolie dan ook vervangen door de term homoseksueel. 50PLUS vindt dan ook homogenizing en conversietherapie een misdadig is, een misdrijf is en dus bij wet verboden moet worden.

 Eens

---

12 Alle scholen moeten aandacht besteden aan positieve kanten van seks, relaties en liefde.

50PLUS vindt dat seks, relaties en liefde bijdragen aan een sociale saamhorigheid in de samenleving en dat

---

naast seks hebben de voortplanting van de mens garandeert, seks ook een groot plezier in het leven geeft. Het is voor 50PLUS vanzelfsprekend dat scholen aan zowel de seksualiteit (voor- en nadelen), de seksuele diversiteit ook aandacht heeft voor sociale, relationele en plezierige aspecten van seks.

 Eens

---

13 Nederland moet in coronatijd meer financiële steun geven aan Afrikaanse landen.

50PLUS vindt dat de coronacrisis, de controle en steun aan landen in Afrika ernstig bemoeilijkt heeft. Dit moet opgepakt worden door intergouvernementele organisaties waar Nederland steun aan geeft.

 Oneens

---

14 Sekswerkers en ondernemers in de seksbranche moeten dezelfde rechten hebben als andere werkenden in Nederland.

50PLUS vindt dat sekswerkers en ondernemers in de seksbranche tot het Midden- en kleinbedrijf (MKB) behoren en ook dezelfde plichten maar zeker ook dezelfde rechten dienen te hebben als andere MKB. 50PLUS is tegen het zogenaamde 'pooierverbod'!

 Eens

---

15 Nederland moet zich sterk inzetten voor het recht op veilige abortus wereldwijd.

50PLUS vindt dat het aangaan van een abortus een recht is welke bij wet geborgd dient te worden. Het aangaan van een abortus is een zware emotionele en sociale aangelegenheid die vrouwen niet zomaar aangaan maar vaak gedwongen door vreselijke omstandigheden. Geen enkele overheid zou onveilige abortussen in de hand moeten werken. 50PLUS vindt dat hiervoor wereldwijd aandacht moet vragen.

 Eens

BIJ1

1 Anticonceptiemiddelen moeten ook vanaf je 21e volledig worden vergoed vanuit het basispakket.

Niemand zou ooit een financiële drempel moeten ervaren om ongewenste of onbedoelde zwangerschap te voorkomen.

 Eens

---

2 Er moet een nationaal actieplan komen voor de preventie van seksueel geweld.

Om seksueel geweld tegen te gaan is het belangrijk om verder te kijken dan incidenten, maar ook naar de

---

context: schadelijke opvattingen over gender en seksualiteit, ongelijke gender- en machtsverhoudingen, en de manier waarop onze samenleving en de publieke ruimte is ingericht. Wij leven helaas in een samenleving die mannelijk geweld bagatelliseert, legitimeert en normaliseert. BIJ1 is voor een gender-transformatieve en preventieve aanpak bij het tegengaan van seksueel geweld. Dit houdt in dat we jongens en mannen moeten aanspreken op het feit dat ze bepaald gedrag vertonen, maar ze daarmee ook andere mogelijkheden moeten meegeven. Ook in het strafrechtelijk systeem zijn we voor rehabilitatie. Ook het onderwijs moet een grote rol gaan spelen. We moeten werken naar een integrale aanpak tegen seksueel geweld die zich voornamelijk focust op preventie.

 Eens

---

3 De verplichte bedenktijd van 5 dagen voor een abortus moet worden afgeschaft.

BIJ1 is van mening dat iemand die ongewenst of onbedoeld zwanger is altijd het recht moet hebben om in alle vrijheid een keuze te kunnen maken. De overheid heeft de plicht om deze vrijheid te waarborgen. Er moet dus een einde komen aan de verplichte 5 dagen bedenktijd die er soms voor zorgt dat ongewenst zwangere personen langer moeten wachten dan zij willen. Dit kan leiden tot gevoelens van machteloosheid en stress. Bovendien is deze bedenktijd bij geen enkele andere vorm van zorg een verplichting. BIJ1 is van mening dat er op deze manier een moreel ingegeven uitzonderingspositie wordt gecreëerd voor onbedoeld zwangere personen en is hier dus op tegen

 Eens

---

4 Nederland moet zich bezighouden met het tegengaan van meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken in andere landen.

Het is belangrijk daarbij een gepaste positie in te nemen en vooral lokale initiatieven te ondersteunen.

 Eens

---

5 De pil die voorkomt dat je hiv krijgt (PrEP) moet voor iedereen gratis beschikbaar zijn in Nederland.

Iedereen heeft het recht op toegankelijke gezondheidszorg. Dit betekent dat PrEP voor iedereen gratis beschikbaar zou moeten zijn. Dit is ook belangrijk om de toegankelijkheid van deze medicatie te verbeteren voor iedereen.

 Eens

---

6 Nederland moet andere landen actief aanspreken op het beschermen van vrouwen, LHBTI-persoon, sekswerkers en drugsgebruikers.

We moeten ons inzetten voor het beschermen van mensenrechten.

 Eens

---

7 Nederland moet financieel bijdragen aan het wereldwijd beschikbaar stellen van anticonceptie.

Het wereldwijd beschikbaar stellen van anticonceptie in combinatie van het promoten van zelfbeschikking is erg belangrijk. Alle vormen van anticonceptie moeten overal vrij beschikbaar zijn.

 Eens

---

8 Nederland moet zich houden aan internationale afspraken rond het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

Landen die nu als 'ontwikkelingslanden' worden beschreven, hebben vooral baat bij rechtvaardigheid. Die rechtvaardigheid houdt in: het kwijtschelden van schulden, het compenseren van de voormalige kolonisatie en een halt toeroepen aan de huidige economische kolonisatie. Budgetten voor ontwikkelingssamenwerking moeten hiervoor worden aangewend.

 Eens

---

9 Testen op hiv en soa's moet voor iedereen in Nederland gratis mogelijk zijn ongeacht waar je laat testen.

BIJ1 is van mening dat er geen financiële drempels mogen zijn in het zorgsysteem. Dat betekent dus ook dat iedereen recht zou moeten hebben op een hiv- en soa-test, ongeacht je financiële status. Hierbij is het ook belangrijk om de stigma's rondom hiv en soa's tegen te gaan. Deze maatregel zou hieraan bijdragen.

 Eens

---

10 Tijdens de coronacrisis mogen singles geen seks hebben (behalve met zichzelf).

Seksbeleving is persoonlijk en geen onderwerp voor de overheid. Bovendien zijn er legio manieren om veilige seks te hebben als single tijdens een pandemie.

 Oneens

---

11 Homogenizing en conversietherapie moet bij wet verboden worden.

Homogenizing en conversietherapie zijn schadelijke - en bovendien niet werkende - praktijken en hebben traumatiserende effecten op de LHBTQI+ gemeenschap. Deze praktijken gaan regelrecht tegen artikel 1 van de Grondwet in.

 Eens

---

12 Alle scholen moeten aandacht besteden aan positieve kanten van seks, relaties en liefde.

BIJ1 vindt het belangrijk dat de seksuele voorlichting die kinderen op school geboden wordt een positief perspectief op seks biedt, zodat kinderen worden aangemoedigd na te denken over wat zij wel of niet willen, op wie ze vallen en wie ze zijn, en schaamte en stigmatisering niet worden aangewakkerd of gestimuleerd.

Het stimuleren van positieve gedachten over seksualiteit heeft een blijvend gezond effect op kinderen en op hun seksualiteits- en genderbeleving. Dit geldt ook voor het opbouwen van relaties, het ervaren van een gevoel van veiligheid in het kunnen uitdrukken van je wensen, en het aangeven van grenzen.

 Eens

---

13 Nederland moet in coronatijd meer financiële steun geven aan Afrikaanse landen.

Daar waar hulp gevraagd wordt, geven we die hulp. Sowieso gaan we bezig met het kwijtschelden van schulden, het compenseren van de voormalige kolonisatie en een halt toeroepen aan de huidige economische kolonisatie. Ook moeten we voor alle landen een eerlijke toegang tot beschermende middelen en vaccins regelen.

 Eens

---

14 Sekswerkers en ondernemers in de seksbranche moeten dezelfde rechten hebben als andere werkenden in Nederland.

Sekswerk is werk. Dit betekent dat sekswerkers dezelfde rechten zouden moeten hebben als andere werkenden. Dat is in Nederland op dit moment absoluut niet het geval. Niet alleen vanwege het recht op zelfbeschikking is dit belangrijk, maar het volledig decriminaliseren van sekswerk zorgt er ook voor dat er effectiever kan worden ingegrepen als er misstanden plaatsvinden.

 Eens

---

15 Nederland moet zich sterk inzetten voor het recht op veilige abortus wereldwijd.

Iedereen die ongewenst of onbedoeld zwanger is heeft recht op een veilige abortus. Nederland heeft de taak zich hiervoor wereldwijd in te zetten en daarin internationaal samen te werken.

 Eens

Colofon:

Deze rapportage is een publicatie van Rutgers, kenniscentrum seksualiteit.
© Rutgers 2021

In samenwerking met Aidsfonds - Soa Aids Nederland, Amref Flying Doctors en
CHOICE for Youth and Sexuality.

Meer informatie vind je op www.rutgers.nl/politieksekswijzer

Tekst en redactie: Marieke Meijer, Ilze Smit en Tim Looten

Illustraties: Gerdien van Halteren – www.theinquiry.com

Vormgeving: Evelien Dijkman – www.studioinvorm.nl